

Bilten

MINISTARSTVO FINANSIJA CRNE GORE

jul - septembar 2013.

Ministarstvo finansija Crne Gore
Bilten XXX
jul - septembar 2013.

POTRAŽITE NA

Oficijelni kanal Ministarstva finansija
<http://www.youtube.com/user/MinFinansijaCrneGore>

<https://www.facebook.com/pages/Ministarstvo-finansija>

<https://twitter.com/minifinme>

<http://minifin.wordpress.com>

UPRAVE

PORESKA UPRAVA:	WWW.PORESKAUPRAVA.GOV.ME
UPRAVA CARINA:	WWW.UPRAVACARINA.GOV.ME
UPRAVA ZA ANTIKORUPCIJSKU INICIJATIVU:	WWW.ANTIKORUPCIJA.ME
UPRAVA ZA SPREČAVANJE PRANJA NOVCA:	WWW.ASPN.GOV.ME
UPRAVA ZA NEKRETNINE:	WWW.NEKRETNINE.CO.ME
DIREKCIJA ZA JAVNE NABAVKE:	WWW.DJN.GOV.ME
UPRAVA ZA IMOVINU	WWW.UZL.GOV.ME

SADRŽAJ

UVODNIK: PRIPREMA BUDŽETA ZA 2014. GODINU	4-5
- dr Radoje Žugić, ministar	
ANALIZA JAVNIH FINANSIJA, III KVARTAL 2013.....	6-11
- Iva Vuković, v.d. direktora Direktorata za ekonomsku politiku i razvoj	
- dr Stanko Jeknić, načelnik Direkcije za fiskalnu politiku (Direktorat za ekonomsku politiku i razvoj)	
- dr Ivana Rašović, samostalna savjetnica I za statistiku (Direktorat za ekonomsku politiku i razvoj)	
- Miloš Popović, saradnik (Direktorat za ekonomsku politiku i razvoj)	
- mr Snežana Mugoša, načelnica Direkcije za praćenje budžeta lokalnih samouprava, regulatornih agencija i javnih preduzeća i drugih implicitnih budžetskih obaveza (Direktorat za budžet)	
TRŽIŠTE LIZINGA U CRNOJ GORI – IZVJEŠTAJ ZA II KVARTAL 2013. GODINU.....	12-18
- mr Jelena Jovetić, načelnica Direkcije za unapređenje poslovnog ambijenta (Direktorat za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta)	
USKLAĐIVANJE SISTEMA DRŽAVNE POMOĆI SA PRAVILIMA EVROPSKE UNIJE	19-21
- mr Nikolina Radojičić, samostalna savjetnica III (Odjeljenje za pripremu državne pomoći)	
KARAKTERISTIKE SISTEMA UPRAVLJANJA PREKOGRANIČNOM SARADNJOM U NOVOJ FINANSIJSKOJ PERSPEKTIVI (2014–2020)	22-24
- Vlado Stojković, pripravnik (Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU))	
AKTIVNOSTI MINISTRA U III KVARTALU 2013. GODINE.....	25-36
- Marija Radenović, portparol	
- Ivona Mihajlović, asistent portparola	
„PRAVCI RAZVOJA CRNE GORE 2013–2016. GODINE“	
SPROVOĐENJE, MONITORING I EVALUACIJA	37-39
- Jasna Janjić, načelnica Direkcije za strukturne politike (Direktorat za ekonomsku politiku i razvoj)	
METODOLOGIJA RADA UNUTRAŠNJE REVIZIJE U JAVNOM SEKTORU.....	40-42
- Stoja Roćenović, načelnica Direkcije za harmonizaciju unutrašnje revizije (Direktorat za centralnu harmonizaciju)	

REALIZACIJA JAVNE POTROŠNJE NA LOKALNOM NIVOU

U III KVARTALU 2013. GODINE 43-46

- mr Snežana Mugoša, načelnica Direkcije za praćenje budžeta lokalnih samouprava, regulatornih agencija i javnih preduzeća i drugih implicitnih budžetskih obaveza (Direktorat za budžet)
- Mersija Purišić, samostalna savjetnica I (Direktorat za državni trezor)

INFO WEB AKTIVNOSTI MINISTARSTVA FINANSIJA

U III KVARTALU 2013. GODINE 47-52

- Ivona Mihajlović, asistent portparola

ISKUSTVA HRVATSKE U USPOSTAVLJANJU FINANSIJSKOG

UPRAVLJANJA I KONTROLE 53-55

- Nina Blečić, načelnica Direkcije za harmonizaciju finansijskog upravljanja i kontrole (Direktorat za centralnu harmonizaciju)

Ministarstvo finansija Crne Gore

Bilten Ministarstva finansija
jul - septembar 2013. godine

BROJ: XXX

IZLAZI:
kvartalno

IZDAVAČ:
Ministarstvo finansija Crne Gore

ZA IZDAVAČA:
dr Radoje Žugić

UREDNIK:
Marija Radenović

UREĐIVAČKI ODBOR:
dr Radoje Žugić
mr Bojana Bošković
mr Ana Krsmanović
mr Nikola Vukićević
Iva Vuković
Marina Perović
Ana Cerović
mr Nataša Kovačević
Miodrag Radonjić
Damir Rašketić

DIZAJN:
Adil Tuzović

KONTAKT:

PR SLUŽBA MINISTARSTVA FINANSIJA

TEL: +382 20 224 581

FAX: +382 20 224 450

E-MAIL: mf@mif.gov.me

WEB: www.mf.gov.me

ADRESA:
Stanka Dragojevića br 2, Podgorica

dr Radoje Žugić

UVODNIK:

Priprema Budžeta za 2014. godinu

Okončanjem trećeg kvartala ulazimo u „završnicu“ godine koja je, u smislu obima posla i aktivnosti, posebno zahtjevna, prvenstveno zbog obaveze pripreme jednog od najvažnijih dokumenata Vlade - Budžeta.

Kako fiskalna politika, kao skup mjera državne vlasti nadležne za vođenje javnih finansija, predstavlja sintezu svih sektorskih politika, tako je Budžet osnova za njihovo finansiranje. Njime se, dakle, trasira pravac državne politike za predstojeću godinu u dijelu javnih finansija pri sprovođenju sektorskih politika.

Priprema Budžeta, kojoj je trenutno posvećeno Ministarstvo finansija, podrazumijeva definisanje mjera za ostvarenje javnih prihoda kojima će se finansirati javna potrošnja, uz vođenje računa o optimalnoj alokaciji ograničenih resursa i težnju da stvorimo pretpostavke za maksimiziranje ekonomskog rasta i razvoja. U tom pravcu, uložemo značajne napore kako bismo održali konzistentnost naših politika, što, u prvom redu, podrazumijeva nastavak konsolidacije javne potrošnje i vođenje odgovorne i

restiktivne fiskalne politike, u okviru postojećeg makroekonomskog ambijenta. Imajući prethodno u vidu, predloženi Budžet predstavlja izraz aktuelne ekonomske realnosti.

Planiranje Budžeta za 2014. godinu smo izvršili na osnovu:

- izvršenja budžeta za 10 mjeseci tekuće godine,
- projekcije izvršenja za posljednja dva mjeseca 2013. godine,
- ažuriranih makroekonomskih indikatora za sljedeću godinu,
- novih fiskalnih projekcija, urađenih na osnovu novog seta mjera fiskalnog prilagođavanja i
- zaključka Vlade o dodatnim mjerama štednje.

Ciljevi predloga Budžeta za narednu godinu ostaju slični, a to su:

- dalje obuzdavanje prekomjerne potrošnje, što se rashodne strane tiče, i
- uvođenje sistemskog reda na prihodnoj strani, kroz unapređenje fiskalne discipline i pružanje podrške konkurentnosti ekonomije.

Javna potrošnja se mora prilagoditi poreskom kapacitetu privrede i stanovništva, dok njena konsolidacija ima za cilj da doprinese dinamičnijem ekonomskom rastu, kako bi se smanjile i najveće fiskalne ranjivosti – budžetski deficit i javni dug, uz očuvanje i dalje snaženje konkurentnosti ekonomije i poboljšanje životnog standarda.

Trajno ozdravljenje javnih finansija može biti postignuto prvenstveno uspostavljanjem balansa javne potrošnje. Bez budžetske ravnoteže produbljuju se svi strukturni problemi i slabi izgled snažnijeg rasta, uz jačanje recesionih pritisaka. U tom smislu, ravnoteža budžeta nije sama sebi cilj, već njeno dostizanje treba da doprinese ekonomskoj ravnoteži, povećanju zaposlenosti i uravnoteženju platnog bilansa.

Efikasnost fiskalne politike slabi sa rastom zaduženosti. Izuzetak predstavlja zaduživanje usmjereno ka realizaciji kapitalnih projekata iz razloga što se, na taj način, doprinosi stvaranju preduslova razvoja, izgradnji infrastrukture i otklanjanju uskih grla, te omogućava brži razvoj i efikasnija upotreba resursa kojima raspolažemo.

Generalno, kreiranje i sprovođenje fiskalne politike u predstojećem periodu opredjeljivaće činjenica koje smo svjesni, a to je da javni dug odražava odluke prethodnih i sadašnjih generacija kojima se ograničavaju odluke budućih generacija.

U tom smislu, nastavljamo sa sprovođenjem fiskalne konsolidacije, čije mjere najmanje znače povećanje poreskih stopa, a znatno više uvođenje principa pravednosti, discipline, objektivnosti i održivosti.

Uz proces fiskalnog prilagođavanja, u narednoj godini ćemo se intenzivno baviti restrukturiranjem javnog duga.

Kroz ova dva ključna opredjeljenja, uz značajne, do sada ostvarene, efekte, stvaramo stabilnu osnovu za godine koje slijede i znače snažniji ekonomski rast.

dr Radoje Žugić
ministar finansija

Analiza javnih finansija - III kvartal 2013

Iva Vuković

Miloš Popović

dr Stanko Jeknić

dr Ivana Rašović

mr Snežana Mugoša

JAVNE FINANSIJE CRNE GORE

Budžet Crne Gore sa državnim fondovima (Fondom penzijskog i invalidskog osiguranja, Fondom zdravstvenog osiguranja, Fondom za obeštećenje, Zavodom za zapošljavanje i Fondom rada) i budžeti lokalnih samouprava (Prijestonica Cetinje, Glavni grad Podgorica i 19 opština) predstavljaju strukturu javnih finansija. Državni budžet čini oko 90% javnih finansija Crne Gore, dok se preostalih 10% odnosi na budžete lokalnih samouprava.

Javni prihodi za devet mjeseci 2013. godine iznose 993,6 miliona eura ili 28,2% BDP-a. U odnosu na isti period 2012. godine, oni su viši za 7,1%, što predstavlja nominalni rast od 65,7 miliona eura. Prikazano povećanje rezultat je niske baze, odnosno niže naplate prihoda iz 2012. godine, ali i stvarnog povećanja prihoda, koje je posljedica primjena oštrijih mjera fiskalne konsolidacije i rezultat napora na smanjenju sive ekonomije.

Procentualno, najveći rast je zabilježen kod poreza na dodatu vrijednost od 19,5%, akciza od 10,1% i prihoda po osnovu такси od 62,7%. Treba istaći i to da je, u odnosu na posmatrani period prošle godine, došlo do smanjenja prihoda po osnovu carina za 26,3%, što je posljedica primjene dodatnog protokola iz CEFTA sporazuma, kojim je uvedena puna liberalizacija uvoza, ali i pristupanja Crne Gore Svjetskoj trgovinskoj organizaciji i ispunjavanje obaveza proisteklih iz tog članstva.

Javna potrošnja za devet mjeseci tekuće godine iznosila je 1.104,0 miliona eura, što predstavlja 31,4% procijenjenog BDP-a (3.517 miliona eura) i veća je za 6,8% u odnosu na isti period 2012.

Deficit javnog sektora na kraju trećeg kvartala 2013. godine iznosio je 110,4 miliona eura i predstavlja 3,1% procijenjenog BDP-a.

BDP (u mil. €)	3517,0		3149,0			
Javna potrošnja	I - IX 2013		I - IX 2012		Analitika	
	mil. €	% BDP	mil. €	% BDP	Razlika (u mil. €)	Odstupanje (%)
Izvorni prihodi	993,60	28,25	927,87	29,47	65,73	7,08
Porezi, od čega:	626,01	17,80	585,03	18,58	40,98	7,00
Porez na dohodak fizičkih lica	82,31	2,34	77,63	2,47	4,67	6,02
Porez na dobit pravnih lica	37,18	1,06	59,86	1,90	-22,68	-37,89
Porez na promet nepokretnosti	10,77	0,31	12,37	0,39	-1,60	-12,97
Porez na dodatu vrijednost	317,84	9,04	265,96	8,45	51,87	19,50
Akize	120,63	3,43	109,60	3,48	11,02	10,06
Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	17,06	0,49	23,15	0,74	-6,09	-26,30
Lokalni porezi	36,37	1,03	33,22	1,06	3,14	9,46
Doprinosi, od čega:	264,29	7,51	249,31	7,92	14,97	6,01
Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	160,49	4,56	147,89	4,70	12,60	8,52
Doprinosi za zdravstveno osiguranje	89,10	2,53	87,28	2,77	1,82	2,09
Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	7,13	0,20	6,95	0,22	0,17	2,47
Takse	23,35	0,66	14,35	0,46	9,00	62,73
Naknade	44,39	1,26	47,88	1,52	-3,49	-7,28
Ostali prihodi	29,52	0,84	28,08	0,89	1,44	5,14
Primici od otplate kredita i sredstva prenijeta iz prethodne godine	6,04	0,17	3,22	0,10	2,82	87,70
Javna potrošnja	1103,98	31,39	1033,30	32,81	70,68	6,84
Tekuća javna potrošnja	1045,48	29,73	964,50	30,63	80,98	8,40
Tekući izdaci	480,82	13,67	528,29	16,78	-47,47	-8,99
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	302,27	8,59	302,68	9,61	-0,41	-0,14
Neto zarade	181,41	5,16	184,64	5,86	-3,23	-1,75
Porez na zarade	24,53	0,70	22,95	0,73	1,58	6,90
Doprinosi na teret zaposlenog	60,03	1,71	60,11	1,91	-0,07	-0,12
Doprinosi na teret poslodavca	31,50	0,90	31,72	1,01	-0,21	-0,67
Opštinski priziv	4,79	0,14	3,27	0,10	1,52	46,64
Ostala lična primanja	10,57	0,30	8,93	0,28	1,64	18,36
Rashodi za materijal i usluge	67,65	1,92	115,42	3,67	-47,77	-41,39
Tekuće održavanje	16,09	0,46	17,15	0,54	-1,06	-6,20
Kamate	62,90	1,79	53,96	1,71	8,94	16,56
Renta	5,98	0,17	5,26	0,17	0,72	13,75
Subvencije	10,32	0,29	19,90	0,63	-9,58	-48,15
Ostali izdaci	5,04	0,14	4,98	0,16	0,06	1,26
Transferi za socijalnu zaštitu	358,93	10,21	358,29	11,38	0,64	0,18
Prava iz oblasti socijalne zaštite	48,65	1,38	47,82	1,52	0,83	1,74
Sredstva za tehnološke viškove	9,07	0,26	12,03	0,38	-2,95	-24,56
Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja	285,28	8,11	283,67	9,01	1,61	0,57
Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite	10,43	0,30	9,49	0,30	0,94	9,91
Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja	5,49	0,16	5,28	0,17	0,22	4,11
Transferi instit. pojed. NVO i javnom sektoru	86,98	2,47	41,25	1,31	45,73	110,86
Kapitalni izdaci	58,50	1,66	68,80	2,18	-10,30	-14,97
Kapitalni budžet CG	38,74	1,10	42,58	1,35	-3,84	-9,02
Kapitalni budžet lokalne samouprave	19,76	0,56	26,22	0,83	-6,46	-24,63
Pozajmice i krediti	2,44	0,07	1,66	0,05	0,78	47,11
Rezerve	13,20	0,38	11,59	0,37	1,62	13,94
Otplata garancija	103,10	2,93	23,43	0,74	79,67	0,00
Suficit/deficit	-110,38	-3,14	-105,43	-3,35	-4,95	4,69
Primarni deficit	-47,48	-1,35	-51,47	-1,63	3,99	-7,75
Otplata duga	229,63	6,53	156,97	4,98	72,65	46,28
Otplata glavnice rezidentima	98,76	2,81	80,14	2,54	18,62	23,23
Otplata glavnice nerezidentima	42,87	1,22	40,85	1,30	2,02	4,95
Otplata obaveza iz prethodnog perioda	88,00	2,50	35,98	1,14	52,01	144,54
Nedostajuća sredstva	-340,01	-9,67	-262,41	-8,33	-77,60	29,57
Finansiranje	340,01	9,67	262,41	8,33	77,60	29,57
Pozajmice i krediti iz domaćih izvora	89,83	2,55	48,17	1,53	41,67	86,50
Pozajmice i krediti iz inostranih izvora	145,67	4,14	253,23	8,04	-107,56	-42,48
Donacije	5,76	0,16	5,43	0,17	0,33	6,17
Prihodi od privatizacije i prodaje imovine	12,42	0,35	8,74	0,28	3,68	42,11
Povećanje/smanjenje depozita	86,32	2,45	-53,16	-1,69	139,48	-262,39

Izvor: Ministarstvo finansija Crne Gore

BUDŽET CRNE GORE

Rast prihoda je glavna karakteristika državnog budžeta Crne Gore u prva tri kvartala 2013. godine. Nakon izuzetno loše 2012. godine, primijenjen je set kriznih fiskalnih mjera – krizni porez na lična primanja (zarade veće od dvostrukog prosječnog primanja u Državi se oporezuje po stopi od 15%), obustavljeno je redovno usklađivanje penzija sa inflacijom i zaradama u državi, povećana je osnovna stopa poreza na dodatu vrijednost na 19%, dok se nastavilo sa primjenama mjera iz 2012. godine (taksa za SIM kartice, električna brojila, kablovsku televiziju i pušačke zone).

Primici državnog budžeta za devet mjeseci 2013. godine iznosili su 1.194,2 miliona eura, od čega se na izvorne prihode odnosi 879,5 miliona eura, dok je 314,8 miliona eura prihodovano iz drugih izvora finansiranja (zaduživanje, privatizacija i donacije). Izvorni prihodi viši su u odnosu na prošlogodišnje za 70 miliona eura ili za 8,6%. Povećanju prihoda najviše su doprinijeli porezi i doprinosi koji u strukturi prihoda imaju najveći udio, treba istaći da su u odnosu na prethodnu godinu sve zbirke stavke budžeta povećane (takse, naknade, ostali prihodi).

Prihodi po osnovu poreza iznose 560,1 miliona eura i 7,8% su viši u odnosu na prošlogodišnje. Najveći rast prihoda u odnosu na prošlu godinu ostvaren je kod poreza na dodatu vrijednost, i to od 51,9 miliona eura ili 19,5% i ukupno iznosi 317,8 miliona eura. Rast prihoda od PDV-a najviše je objašnjen povećanom stopom ovog poreza, što je jedna od ranije pomenutih kriznih mjera, ali značajan uticaj imaju i odlučnije mjera za suzbijanje sive ekonomije. Rast je ostvaren i kod akciza, i to u iznosu od 11 miliona eura ili 10,1%, a rezultat je postepenog povećanja akciznih stopa, koja se, kao mjera, primjenjuje zbog procesa pristupa Evropskoj uniji i harmonizacije akciznih stopa za određene proizvode, ali i zbog prethodno pomenute borbe protiv sive ekonomije.

Prihodi po osnovu doprinosa iznose 264,3 miliona eura i veći su za 15 miliona eura u odnosu na isti period 2012. godine. Takođe, povećana je naplata poreza na dohodak fizičkih lica od 10,6%.

Ukupni izdaci budžeta Crne Gore za devet mjeseci 2013. godine iznosili su 1.017,7 miliona eura ili 28,9% procijenjenog BDP-a za 2013. godinu, od čega su finansirani, između ostalog, 280,4 miliona eura za bruto zarade, 358,6 miliona eura za socijalnu zaštitu (penzije, izdaci za tehnološke viškove, zdravstvena njega, i ostala socijalna davanja), te kapitalni budžet u iznosu od 32,4 miliona eura.

U strukturi budžetske potrošnje za devet mjeseci 2013. godine, prikazane na grafiku, najveće učešće imaju transferi za socijalnu zaštitu, oko 35% i bruto zarade 28%. Treći po redu izdatak za crnogorski budžet, u proteklom periodu, bili su i izdaci za aktivirane garancije, za šta je izdvojeno 10,1% dosadašnje budžetske potrošnje ili 103,1 miliona eura. Kamate učestvuju sa 6%, dok razvojni dio budžeta, tj. kapitalni budžet učestvuju sa 3,2%.

Kao rezultat opisanog kretanja prihoda i rashoda u devet mjeseci 2013. godine, deficit državnog budžeta iznosi 138,2 miliona eura i veći je za 4,6 miliona eura od deficita ostvarenog u istom periodu 2012. godine, što se, uz činjenicu plaćenih garancija, može smatrati dobrim rezultatom Ministarstva finansija. U proteklom periodu otplatili smo 176,6 miliona eura duga, što je više nego u 2012. godini za 61,1 miliona eura.

Nedostajuća sredstva budžeta iznosila su 314,8 miliona eura i finansirana su, najvećim dijelom, iz pozajmica i kredita (iz inostranih izvora u iznosu od 145,7 miliona eura i pozajmica i kredita iz domaćih izvora u iznosu od 82,8 miliona eura) i manjim dijelom iz donacija, prihodima od privatizacije.

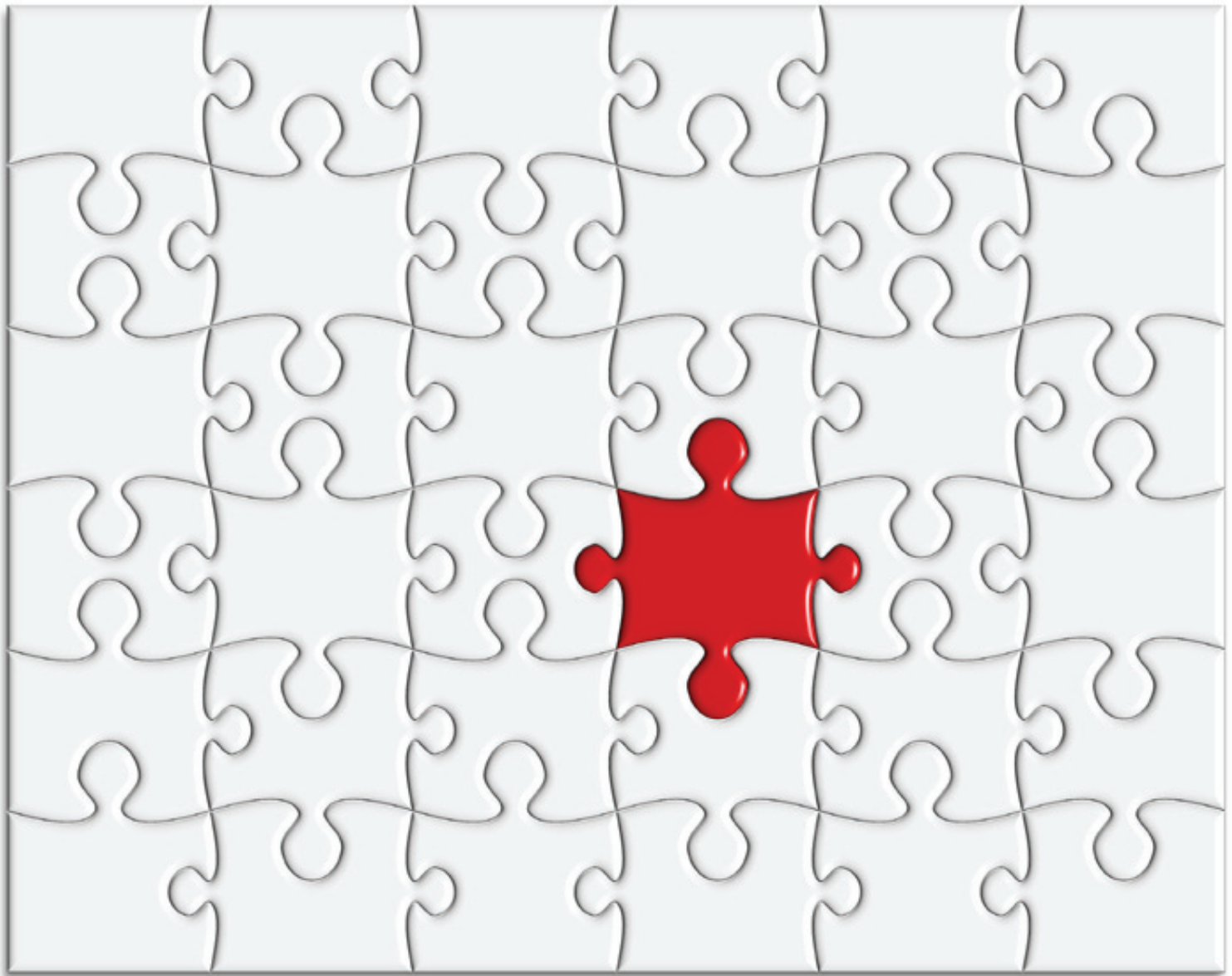
BDP (u mil. €)	3517,0		3149,0			
Budžet Crne Gore	I - IX 2013		I - IX 2012		Analitika	
	mil. €	% BDP	mil. €	% BDP	Razlika(u mil. €)	Odstupanje (%)
Izvorni prihodi	879,52	25,01	809,55	25,71	69,98	8,64
Porezi, od čega:	560,09	15,93	519,33	16,49	40,76	7,85
Porez na dohodak fizičkih lica	62,50	1,78	56,48	1,79	6,02	10,66
Porez na dobit pravnih lica	37,18	1,06	59,86	1,90	-22,68	-37,89
Porez na promet nepokretnosti	1,02	0,03	1,04	0,03	-0,03	-2,46
Porez na dodatu vrijednost	317,84	9,04	265,96	8,45	51,87	19,50
Akcize	120,63	3,43	109,60	3,48	11,02	10,06
Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	17,06	0,49	23,15	0,74	-6,09	-26,30
Doprinosi, od čega:	264,29	7,51	249,31	7,92	14,97	6,01
Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	160,49	4,56	147,89	4,70	12,60	8,52
Doprinosi za zdravstveno osiguranje	89,10	2,53	87,28	2,77	1,82	2,09
Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	7,13	0,20	6,95	0,22	0,17	2,47
Takse	18,06	0,51	9,87	0,31	8,18	82,89
Naknade	9,71	0,28	9,42	0,30	0,29	3,05
Ostali prihodi	21,34	0,61	18,39	0,58	2,95	16,03
Primici od otplate kredita i sredstva prenjeta iz prethodne godine	6,04	0,17	3,22	0,10	2,82	87,70
Izdaci	1017,68	28,94	941,64	29,90	76,04	8,08
Tekuća budžetska potrošnja	985,29	28,02	899,05	28,55	86,24	9,59
Tekući izdaci	446,21	12,69	486,83	15,46	-40,62	-8,34
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	280,45	7,97	280,99	8,92	-0,54	-0,19
Neto zarade	166,85	4,74	167,33	5,31	-0,48	-0,29
Porez na zarade	22,93	0,65	22,05	0,70	0,88	4,00
Doprinosi na teret zaposlenog	56,39	1,60	57,85	1,84	-1,45	-2,52
Doprinosi na teret poslodavca	29,74	0,85	30,63	0,97	-0,90	-2,93
Prerez na porez na dohodak	4,55	0,13	3,13	0,10	1,42	45,22
Ostala lična primanja	8,48	0,24	7,11	0,23	1,37	19,29
Rashodi za materijal i usluge	57,09	1,62	104,13	3,31	-47,04	-45,17
Tekuće održavanje	12,86	0,37	14,06	0,45	-1,20	-8,54
Kamate	60,81	1,73	51,63	1,64	9,17	17,76
Renta	5,79	0,16	5,07	0,16	0,72	14,25
Subvencije	10,11	0,29	19,49	0,62	-9,39	-48,15
Ostali izdaci	4,28	0,12	4,35	0,14	-0,08	-1,74
Kapitalni izdaci u tekućem budžetu	6,35	0,18	0,00	0,00	6,35	0,00
Transferi za socijalnu zaštitu	358,58	10,20	358,29	11,38	0,29	0,08
Prava iz oblasti socijalne zaštite	48,30	1,37	47,82	1,52	0,48	1,00
Sredstva za tehnološke viškove	9,07	0,26	12,03	0,38	-2,95	-24,56
Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja	285,28	8,11	283,67	9,01	1,61	0,57
Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite	10,43	0,30	9,49	0,30	0,94	9,91
Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja	5,49	0,16	5,28	0,17	0,22	4,11
Transferi institucijama pojedincima nevladinom i javnom sektoru	64,41	1,83	20,27	0,64	44,14	217,80
Kapitalni budžet	32,39	0,92	42,58	1,35	-10,19	-23,94
Pozajmice i krediti	1,32	0,04	1,20	0,04	0,12	9,80
Rezerve	11,68	0,33	9,04	0,29	2,64	-
Otplata garancija	103,10	2,93	23,43	0,74	79,67	-
Suficit/ Deficit	-138,16	-3,93	-132,09	-4,19	6,07	4,59
Primarni deficit	-77,35	-2,20	-80,46	-2,56	3,10	-3,86
Otplata duga	176,63	5,02	115,57	3,67	61,06	52,83
Otplata duga rezidentima	88,76	2,52	73,22	2,33	15,54	21,22
Otplata duga nerezidentima	39,87	1,13	39,72	1,26	0,15	0,37
Otplata obaveza iz prethodnog perioda	48,00	1,36	2,62	0,08	45,38	-
Nedostajuća sredstva	-314,79	-8,95	-247,66	-7,86	-67,13	27,10
Finansiranje	314,79	8,95	247,66	7,86	67,13	27,10
Pozajmice i krediti iz domaćih izvora	82,83	2,36	42,64	1,35	40,20	94,28
Pozajmice i krediti iz inostranih izvora	145,67	4,14	253,23	8,04	-107,56	-42,48
Donacije	3,26	0,09	3,53	0,11	-0,27	-7,73
Prihodi od privatizacije	2,42	0,07	1,44	0,05	0,98	68,13
Povećanje/smanjenje depozita	80,60	2,29	-53,18	-1,69	133,78	-251,56

Izvor: Ministarstvo finansija Crne Gore

LOKALNA SAMOUPRAVA

Shodno članu 74 Zakona o finansiranju lokalne samouprave opštine izvještaje o planiranim i ostvarenim prihodima, planiranim i izvršenim rashodima i budžetskom zaduženju dostavljaju Ministarstvu finansija kvartalno, u roku od 30 dana od dana isteka kvartala. S obzirom da sve opštine nijesu dostavile izvještaje za III kvartal 2013. godine, Ministarstvo finansija je izvršilo procjenu ostvarenja prihoda i izvršenja rashoda za prvih devet mjeseci 2013. godine.

BDP (u mil. €)	3517,0		3149,0			
Lokalna samouprava	I - IX 2013		I - IX 2012		Analitika	
	mil. €	% BDP	mil. €	% BDP	Razlika (u mil. €)	Odstupanje (%)
Izvorni prihodi	114,08	3,24	118,32	3,76	-4,24	-3,59
Porezi	65,92	1,87	65,70	2,09	0,22	0,33
Porez na dohodak fizičkih lica	19,81	0,56	21,15	0,67	-1,35	-6,37
Porez na promet nepokretnosti	9,75	0,28	11,33	0,36	-1,58	-13,93
Lokalni porezi	36,37	1,03	33,22	1,06	3,14	9,46
Takse	5,30	0,15	4,48	0,14	0,82	18,28
Naknade	34,68	0,99	38,45	1,22	-3,77	-9,82
Naknade za korišćenje prirodnih dobara	4,71	0,13	3,43	0,11	1,27	37,12
Naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta	21,29	0,61	23,06	0,73	-1,77	-7,69
Naknade za lokalne puteve	3,33	0,09	1,83	0,06	1,50	81,62
Ostale naknade	5,35	0,15	10,12	0,32	-4,77	-47,14
Ostali prihodi	8,18	0,23	9,68	0,31	-1,50	-15,53
Primici od otplate kredita i sredstva prenijeta iz prethodne godine	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Izdaci	87,05	2,48	93,40	2,97	-6,35	-6,80
Tekuća potrošnja lokalne samouprave	67,29	1,91	67,18	2,13	0,11	0,16
Tekući izdaci	40,96	1,16	41,45	1,32	-0,50	-1,20
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	21,82	0,62	21,69	0,69	0,12	0,57
Neto zarade	14,56	0,41	17,31	0,55	-2,75	-15,90
Porez na zarade	1,60	0,05	0,90	0,03	0,70	78,15
Doprinosi na teret zaposlenog	3,64	0,10	2,26	0,07	1,38	61,06
Doprinosi na teret poslodavca	1,77	0,05	1,08	0,03	0,68	63,24
Prerez na porez	0,24	0,01	0,14	0,00	0,11	79,30
Ostala lična primanja	2,09	0,06	1,82	0,06	0,27	14,75
Rashodi za materijal i usluge	10,56	0,30	11,29	0,36	-0,73	-6,47
Tekuće održavanje	3,23	0,09	3,09	0,10	0,14	4,44
Kamate	2,09	0,06	2,33	0,07	-0,24	-10,12
Renta	0,19	0,01	0,19	0,01	0,00	0,33
Subvencije	0,21	0,01	0,41	0,01	-0,20	-48,24
Ostali izdaci	0,77	0,02	0,63	0,02	0,14	22,06
Transferi za socijalnu zaštitu	0,35	0,01	0,21	0,01	0,14	66,89
Transferi inst. pojedincima NVO i javnom sektoru	23,33	0,66	22,51	0,71	0,82	3,63
Kapitalni budzet lokalne samouprave	19,76	0,56	26,22	0,83	-6,46	-24,63
Pozajmice i krediti	1,12	0,03	0,46	0,01	0,66	145,21
Rezerve	1,53	0,04	2,55	0,08	-1,02	-40,07
Suficit/deficit	27,06	0,77	25,75	0,82	1,31	5,08
Primarni deficit	29,15	0,83	28,08	0,89	1,07	3,82
Otplata duga	53,00	1,51	41,41	1,31	11,59	28,00
Otplata glavnice rezidentima	10,00	0,28	6,92	0,22	3,08	44,57
Otplata glavnice nerezidentima	3,00	0,09	1,12	0,04	1,88	
Otplata obaveza iz prethodnog perioda	40,00	1,14	33,36	1,06	6,64	19,89
Nedostajuća sredstva	-25,94	-0,74	-15,65	-0,50	-10,29	65,72
Finansiranje	25,94	0,74	15,65	0,50	10,29	65,72
Pozajmice i krediti iz domaćih izvora	7,00	0,20	5,53	0,18	1,47	26,53
Pozajmice i krediti iz inostranih izvora		0,00		0,00	0,00	
Prihodi od privatizacije i prodaje imovine	10,00	0,28	7,30	0,23	2,70	36,97
Donacije	2,60	0,07	1,89	0,06	0,61	32,13
Korišćenje depozita lokalne samouprave	6,44	0,18	0,93	0,03	5,51	594,17
Transferi iz budžeta CG	0,03	0,00	0,83	0,03	-0,80	

Procijenjeni izdaci lokalne samouprave za prvih devet mjeseci 2013. godine iznose 87,05 miliona eura ili 2,48% BDP-a što je manje u odnosu na izvršenje u istom periodu prošle godine. Najznačajniji pad u odnosu na isti period prethodne godine zabilježen je kod kapitalnih izdataka.

Potrošnja je finansirana iz poreza u iznosu od 65,92 miliona eura, такси 5,3 miliona eura, naknada 34,68 miliona eura i ostalih tekućih prihoda u iznosu od 8,18 miliona eura. Ukupni tekući prihodi lokalne samouprave za prvih devet mjeseci 2013. godine procijenjeni su u iznosu od 114,08 miliona eura.

Suficit lokalne samouprave za prvih devet mjeseci 2013. godine procijenjen je u iznosu od 27 miliona eura ili 0,77 % BDP-a.

Iva Vuković, v.d. direktora Direktorata za ekonomsku politiku i razvoj
dr Stanko Jeknić, načelnik Direkcije za fiskalnu politiku (Direktorat za ekonomsku politiku i razvoj)
dr Ivana Rašović, samostalna savjetnica I za statistiku (Direktorat za ekonomsku politiku i razvoj)
Miloš Popović, saradnik (Direktorat za ekonomsku politiku i razvoj)

mr Snežana Mugoša
načelnica Direkcije za praćenje budžeta lokalnih samouprava, regulatornih agencija i javnih preduzeća i drugih implicitnih budžetskih obaveza (Direktorat za budžet)

TRŽIŠTE LIZINGA U CRNOJ GORI

- Izvještaj za II kvartal 2013. godinu -

mr Jelena Jovetić

UČESNICI NA TRŽIŠTU

U periodu 01. januar – 30. jun 2013. godine nije bilo promjena u pogledu regulatornog okvira na tržištu lizinga u Crnoj Gori. U posmatranom periodu na tržištu lizinga u Crnoj Gori poslovalo je šest pružalaca lizing usluga, i to četiri lizing kuće sa svojstvom pravnog lica i dvije banke: S-Leasing, Porsche Leasing, NLB Leasing, Hypo Alpe Adria Leasing kao i Hypo Alpe Adria banka i Prva banka Crne Gore osnovana 1901. godine¹. Sa druge strane, Hypo Alpe Adria Leasing i Prva banka Crne Gore osnovana 1901. godine nijesu bile aktivne na tržištu lizinga u smislu odobravanja novih plasmana tokom 2013. godine.

STRUKTURA PLASMANA

U periodu prvog polugodišta 2013. godine, na tržištu lizinga zaključeno je ukupno 665 novih ugovora ukupne vrijednosti od 10.822.610,67 eura. Tokom drugog kvartala 2013. godine na tržištu lizinga u Crnoj Gori zaključeno je ukupno 448 novih ugovora, vrijednosti od 7.388.692,65 eura. Na dan 30. jun 2013. godine ukupan broj aktivnih ugovora bio je 6.501, čija je vrijednost 143.036.746,64 eura.

Tabela 1. Broj aktivnih i novozaključenih ugovora

Aktivni i novozaključeni ugovori	Novozaključeni ugovori u razdoblju II kvartal 2013		Aktivni ugovori na dan 30. jun 2013	
	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
UKUPNO	448	7.388.692,65	6.501	143.036.746,64

1 - Prva banka Crne Gore osnovana 1901. godine tokom 2011., kao i I kvartala 2012. godine radila je samo na naplati potraživanja po osnovu ranije zaključenih ugovora.

Primaoci lizinga

U drugom kvartalu 2013. godine broj novozaključenih ugovora bio je za 106% veći nego broj zaključenih ugovora u prvom kvartalu iste godine. U strukturi korisnika lizinga veće učešće imaju pravna lica (74%), što je u poređenju sa ranijim podacima sa tržišta novina, imajući u vidu dominantniju ulogu fizičkih lica u plasmanima.

Tabela 2: Po korisnicima lizinga novozaključeni ugovori u razdoblju II kvartal 2013

Korisnici lizinga	Novozaključeni ugovori u razdoblju I kvartal 2013		Novozaključeni ugovori u razdoblju II kvartal 2013		Stopa rasta broja ugovora
	Broj ugovora	%	Broj ugovora	%	
Pravna lica	125	57,60	334	74,55	167,20
Fizička lica	91	41,94	114	25,45	25,27
Preduzetnici	1	0,46	0	0,00	-
Ukupno	217	100,00	448	100,00	106,45

U toku drugog kvartala vrijednost novozaključenih ugovora bila je za 115% veća u poređenju sa podacima iz prethodnog kvartala 2013. godine. Sa druge strane, vrijednost aktivnih ugovora je za 1,14% veća od vrijednosti u prethodnom kvartalu.

Tabela 3: Aktivni ugovori po korisnicima lizinga

Korisnici lizinga	Aktivni ugovori na dan 31. mart 2013. godine		Aktivni ugovori na dan 30. jun 2013. godine		Stopa rasta broja ugovora
	Broj ugovora	%	Broj ugovora	%	
Pravna lica	3.380	51,45	3.363	51,73	-0,50
Fizička lica	3.167	48,21	3.108	47,81	-1,86
Preduzetnici	22	0,33	30	0,46	36,36
Ukupno	6569	100,00	6501	100,00	-1,04

Od ukupnog broja aktivnih ugovora, 3.363 ili 52% odnosi se na ugovore zaključene sa pravnim licima, dok je 3.108 ili 48% ugovora zaključeno sa fizičkim licima, dok je 30, odnosno 0,46% ugovora sa preduzetnicima. Podaci su slični uporednom stanju iz prethodnog kvartala, što ukazuje na nastavak politike lizing kuća da svoju poslovnu strategiju usmjeravaju približno izjednačeno i prema fizičkim i pravnim licima u cilju diverzifikacije rizika i osiguranja optimalne strukture klijenata.

Poređenja radi, tokom drugog kvartala 2013. godine zaključeno je 15% više novih ugovora u odnosu na podatke iz istog perioda 2012. godine, dok je vrijednost novih plasmana bila veća za 19,16%.

Vrijednost i broj zaključenih ugovora u zavisnosti od tipa lizinga

Kao što je i do sada bila praksa, i tokom 2013. godine, poslovi finansijskog lizinga imali su značajno učešće u ukupnom broju, kao i vrijednosti zaključenih ugovora.

Tabela 4: Po tipu lizinga novozaključeni plasmani

Tip lizinga	Novozaključeni ugovori u razdoblju I kvartal 2013				Novozaključeni ugovori u razdoblju II kvartal 2013				Stopa rasta (broj) (3)/(1)	Stopa rasta (vrijednost) (4)/(2)
	Broj zaključenih ugovora (1)	%	Vrijednost zaključenih ugovora (2)	%	Broj zaključenih ugovora (3)	%	Vrijednost zaključenih ugovora (4)	%		
Opeartivni lizing	3	1,40	116.288,67	3,51	92	25,84	1.064.590,21	16,83	2.966,67	815,47
Finansijski lizing	214	98,62	3.317.632,55	96,61	356	79,46	6.324.102,44	85,59	66,36	90,62
Ukupno:	217	100	3.433.921,22	100	448	100	7.388.692,65	100	106,45	115,17

Tokom drugog kvartala 2013. godine vrijednost novozaključenih ugovora iznosila je 7.388.692,65 eura, što predstavlja povećanje od oko 115% u poređenju sa prethodnim kvartalom. Od ukupnog broja zaključenih ugovora oko 85,6% ili 6.324.102,44 eura odnosi se na vrijednost finansijskog, a preostalo operativnog lizinga. Važno je napomenuti da su navedene vrijednosti ugovora izražene kao neto vrijednost plasmana, što predstavlja ukupni vrijednost ugovora umanjenu za vrijednost učešća klijenta.

Predmet lizinga

Na osnovu strukture broja ukupno zaključenih ugovora po osnovu predmeta lizinga, očito je da putnički automobili imaju najveći udio od oko 79,6% u ukupnom iznosu lizing plasmana.

Tabela 5: Struktura broja novozaključenih plasmana prema predmetu lizinga

Predmet lizinga	Novozaključeni ugovori				
	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju I kvartal 2013 (1)	%	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju II kvartal 2013 (2)	%	Stopa rasta/pada (2)/(1)
Putnički automobili	194	89,40	357	79,69	84,02
Privredna vozila	12	5,53	72	16,07	500,00
Građevinske mašine i oprema	11	5,07	13	2,90	18,18
Brodovi			2	0,45	
Nekretnine					
Ostalo			4	0,89	
Ukupno	217	100	448	100	106,45

Udio privrednih vozila u ukupnom broju zaključenih ugovora je 16%, dok je udio građevinskih mašina i opreme oko 2,9%. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, na lizing tržištu zabilježen je pad učešća putničkih automobila, dok komercijalna vozila bilježe rast učešća u ukupnom broju zaključenih ugovora.

Tabela 6: Struktura vrijednosti novozaključenih plasmana prema predmetu lizinga

Predmet lizinga	Vrijednost novozaključenih ugovora (€) u periodu:				
	Novozaključeni ugovori u razdoblju I kvartal 2013 (1)	%	Novozaključeni ugovori u razdoblju II kvartal 2013 (2)	%	Stopa rasta/pada (2)/(1)
Putnički automobili	2.459.474,92	71,62	4.000.279,72	54,14	62,65
Privredna vozila	253.305,89	7,38	1.077.813,25	14,59	325,50
Građevinske masine i oprema	721.137,41	21,00	1.904.178,68	25,77	164,05
Brodovi			187.770,00	2,54	
Nekretnine					
Ostalo			218.651,00	2,96	
Ukupno	3.433.918,22	100	7.388.692,65	100	115,17

Putnički automobili pokazuje najveći udio i u ukupnoj vrijednosti ugovora od oko 54%, dok su komercijalna vozila zastupljena sa oko 15%, a lizing građevinskih mašina i opreme oko 25%.

Analizirajući aktivne ugovore na dan 30. jun 2013. godine, evidentno je da kategorija putničkih automobila ima najveće učešće od 76%.

Tabela 7: Struktura broja aktivnih plasmana prema predmetu lizinga

Predmet lizinga	Broj aktivnih ugovora				
	Aktivni plasmani na dan 31. mart 2013 (1)	%	Aktivni plasmani na dan 30. jun 2013. godine (2)	%	Stopa rasta/pada (2)/(1)
Putnički automobili	5064	77,09	4969	76,43	-1,88
Privredna vozila	908	13,82	942	14,49	3,74
Građevinske mašine oprema	331	5,04	325	5,00	-1,81
Brodovi	33	0,50	33	0,51	0,00
Nekretnine	230	3,50	214	3,29	-6,96
Ostalo	3	0,05	18	0,28	500,00
Ukupno	6569	100	6501	100	-1,04

Sektorska struktura

U pogledu sektorske strukture plasmana zaključenih u toku drugog kvartala 2013. godine dominiraju ugovori u okviru sektora trgovine.

Tabela 8. Sektorska struktura novozaključenih ugovora

Sektor	Broj novozaključenih ugovora				
	I kvartal 2013 (1)	%	II kvartal 2013 (2)	%	Stopa rasta/pada (2)/(1)
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo					
Građevinarstvo	12	7,59	12	3,61	0,00
Trgovina	25	15,82	54	16,27	116,00
Usluge smještaja i ishrane	7	4,43	13	3,92	85,71
Saobraćaj	24	15,19	18	5,42	-25,00
Finansijske djelatnosti	0	0,00	0	0,00	
Industrija	2	1,27	25	7,53	1.150,00
Zdravstvo, obrazovanje i socijalna zaštita	2	1,27	3	0,90	50,00
Državna uprava	1	0,63	1	0,30	0,00
Ostali sektori	85	53,80	206	62,05	142,35
Ukupno	158	100	332	100	110,13

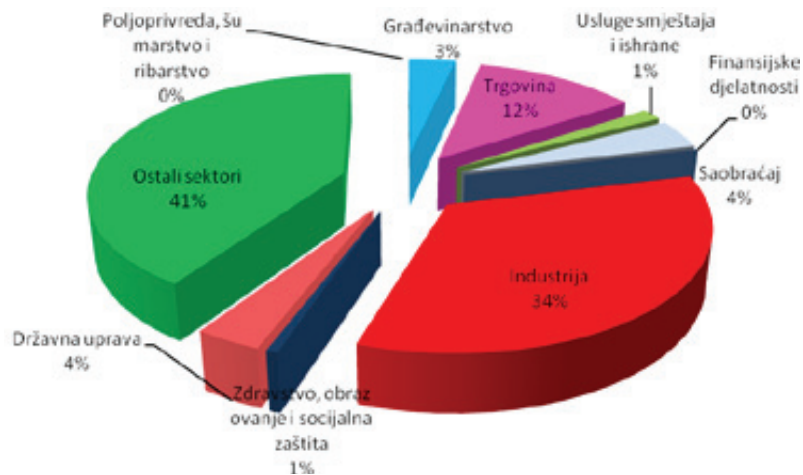
U pogledu sektorske strukture aktivnih plasmana na dan 30. jun 2013. godine dominiraju ugovori u okviru sektora trgovine (33%), saobraćaja (13,8%), građevinarstva (13,5%).

Tabela 9. Sektorska struktura aktivnih plasmana

Sektor	Aktivni plasmani				
	I kvartal 2013 (1)	%	II kvartal 2013 (2)	%	Stopa rasta/pada (2)/(1)
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	42	1,24	40	1,19	-4,76
Građevinarstvo	449	13,28	457	13,55	1,78
Trgovina	1151	34,05	1119	33,19	-2,78
Usluge smještaja i ishrane	148	4,38	139	4,12	-6,08
Saobraćaj	475	14,05	468	13,88	-1,47
Finansijske djelatnosti	40	1,18	33	0,98	-17,50
Industrija	287	8,49	160	4,74	-44,25
Zdravstvo, obrazovanje i socijalna zaštita	73	2,16	40	1,19	-45,21
Državna uprava	32	0,95	28	0,83	-12,50
Ostali sektori	683	20,21	888	26,33	30,01
Ukupno	3380	100	3372	100	-0,24

U pogledu vrijednosti novozaključenih ugovora prema sektorskoj strukturi, najveće učešće u ukupnoj vrijednosti plasmana imaju industrija (34%), kao i trgovina (12%), pored kategorije ostalo (40%). Grafik 1 ukazuje na cjelokupnu sektorsku strukturu u pogledu novozaključenih ugovora u drugom kvartalu 2013. godine.

Grafik 1: Struktura vrijednosti novozaključenih ugovora u II kvartalu 2013. godine

U pogledu vrijednosti aktivnih ugovora prema sektorskoj strukturi, najveće učešće u ukupnoj vrijednosti plasmana imaju građevinarstvo (30%), trgovina (27%), industrija (11%) i saobraćaj (10%). Grafik 2 ukazuje na cjelokupnu sektorsku strukturu u pogledu vrijednosti aktivnih ugovora na dan 30. jun 2013. godine.

Grafik 2: Struktura vrijednosti aktivnih ugovora na dan 30. jun 2013. godine

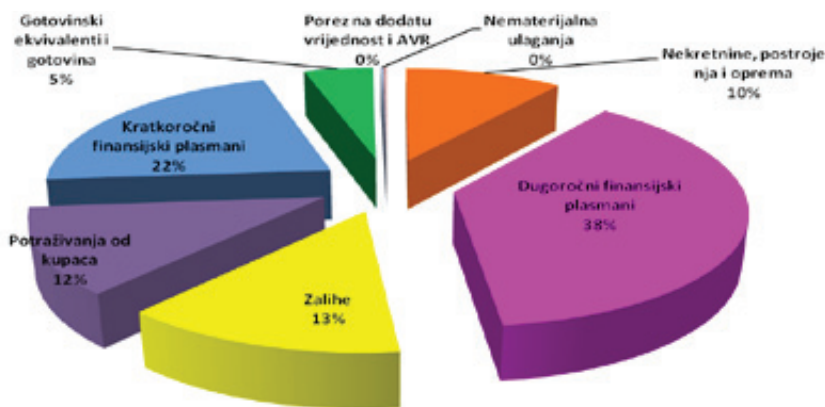

Bilans stanja

Ukupna aktiva četiri lizing kuće na dan 30. jun 2013. godine iznosila je 132.925.669,90 eura i bila manja za 4,71% u odnosu na 31. mart 2013. godine. Međutim, uporedni podaci aktive sa tržišta lizinga nijesu relevantni, imajući u vidu da značajan bio bilansne sume agregatnog bilansa tržišta vodi se u okviru finansijskih izvještaja pružaoca lizing usluga sa najvećim tržišnim učešćem, Hipo Aple Adria Banke. U strukturi ukupne aktive najveći udio odnosio se na obrtnu imovinu (51,7%), dok je stalna imovina učestvovala sa 48,2% u ukupnoj aktivi. U poređenju sa podacima na dan 31. mart 2013. godine, stalna imovina je manja za 7,6%, dok je obrtna manja za 1,8%.

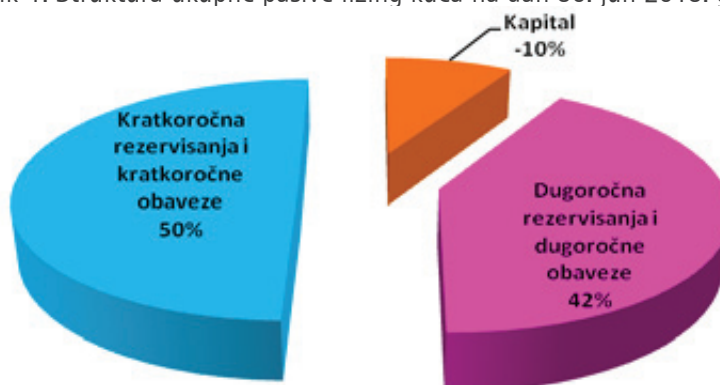
Sa Grafika 3, evidentno je da su dugoročni finansijski plasmani sa 50.203.060,89 eura (38%) najznačajnija stavka aktive, zatim slijede kratkoročni finansijski plasmani sa 28.473.867,58 eura (22%), pa zalihe sa 17.731.141,51 eura (13%), potraživanja od kupaca sa 16.037.810,99 eura (12%), nekretnine postrojenja i oprema sa 13.802.908,45 eura (10%), kao i gotovina i gotovinski ekvivalentni sa 6.006.645,58 eura (5%).

Grafik 3: Struktura ukupne aktive lizing kuća na dan 30. jun 2013. godine

U strukturi pasive četiri lizing kuće na dan 30. jun 2013. godine najveći udio odnosio se na kratkoročna rezervisanja i kratkoročne obaveze sa 66.680.368,30 eura, odnosno 50%, dok su dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze sa 79.611.737,07 eura, odnosno 42%, dok je kapital imao učešće od 10%. U odnosu na podatke na dan 31. mart 2013. godine, kapital je zabilježio pad od 3,8%, dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze smanjene su za 0,83% a kratkoročna rezervisanja i kratkoročne obaveze za 6,48%.

Grafik 4: Struktura ukupne pasive lizing kuća na dan 30. jun 2013. godine

Bilans uspjeha

U drugom kvartalu 2013. godine četiri lizing kuće su ostvarile poslovni prihod od 7.412.025,44 eura, finansijski prihod od 1.480.320,70 eura i izrazile prihod od ostalih aktivnosti od 199.508,80 eura. Sa druge strane u istom periodu ostvareni su poslovni rashodi u iznosu od 6.808.173,64 eura, finansijski rashodi od 1.522.556,32 eura, kao i ostali rashodi od 952.794,77 eura.

Lizig kuće su u drugom kvartalu 2013. godine iskazale gubitak prije oporezivanja u iznosu od 191.669,79 eura, što je istovremeno i krajnji rezultat, odnosno dobit na tržištu, imajući u vidu da nije bilo troškova oporezivanja. Poređenja radi, na dan 31. mart 2013. godine na tržištu lizinga iskazan je gubitak prije oporezivanja u iznosu od 492.480,97 eura. Pozitivan rezultat na kraju drugog kvartala 2013. godine izrazile su dvije od četiri lizing kuće. Istovremeno, potrebno je ukazati da u ukupnom rezultatu bilansa uspjeha, koji daje prihode i rashode lizing kuća, nedostaje dio podataka koji se obračunavaju kroz bilanse banke koja se bavi lizing poslovima, imajući u vidu da Hipo Alpe Adria banke u okviru svog portfolia pruža lizing usluge.

* * *

Tržište lizinga tokom drugog kvartala 2013. godine karakterisao je rast broja zaključenih ugovora u odnosu na prethodni kvartal ove godine, kao i isti period prethodne godine što je i uobičajeno za poslove lizinga imajući u vidu da raste ekonomska aktivnost u ovom periodu godine. Istovremeno, trend rasta koji je zabilježen kod broja novih ugovora karakteriše i kategoriju vrijednosti novih plasmana.

mr Jelena Jovetić
načelnica Direkcije za unapređenje poslovnog ambijenta
(Direktorat za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta)

Usklađivanje sistema državne pomoći sa pravilima Evropske Unije

mr Nikolina Radojčić

Na putu ostvarenja prioritetnog cilja, članstva u EU, nezaobilazan i vjerovatno jedan od složenijih zadataka za Crnu Goru je usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa pravilima koja važe u "evropskoj porodici". Taj proces je, čini se, posmatrano iz ugla zemalja koje su već pristupile, naročito težak i zahtjevan za oblast državne pomoći. O kompleksnosti pomenutog svjedoči i podatak da je većina zemalja, uključujući i Hrvatsku, kao posljednje pregovaračko poglavlje zatvorila upravo ono koje se tiče državne pomoći.

Svijest o značaju pravedne i kontrolisane dodjele državne pomoći karakteriše Evropsku uniju sve vrijeme njenog postojanja, tačnije od samog potpisivanja Ugovora o osnivanju 1957. godine. Već tada, Evropska unija zauzima stav po kojem su zabranjene pomoći koje narušavaju trgovinu između država članica i time ugrožavaju stvaranje jedinstvenog unutrašnjeg tržišta Unije. Stoga, kako bi se ovaj princip učinio održivim u praksi, Evropska unija, posredstvom svojih tijela, prije svega Evropske komisije, vrši nadzor nad dodjelom budžetskih sredstava država članica nacionalnoj privredi, odnosno kontroliše svoje države članice pri upravljanju i raspolaganju „sopstvenim“ novcem.

Uvažavajući pomenuti princip, EU je i od država sa kojima je sklopila sporazume o stabilizaciji i pridruživanju, među kojima je i naša, zahtijevala da sistem kontrole državne pomoći usklade sa pravilima i propisima pravnog sistema EU. U praksi, to je podrazumijevalo usklađivanje propisa o dodjeli i kontroli dodjele državne pomoći sa aktuelnim evropskim, kao i osnivanje nacionalnog tijela zaduženog za kontrolu dodjele državne pomoći, sa ovlaštenjima jednakim ili sličnim onima koje ima Evropska komisija.

Dakle, sistem državne pomoći kakav danas imamo u Crnoj Gori, rezultat je ispunjavanja obaveza proizašlih iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, koji je u oktobru 2007. godine potpisan između Republike Crne Gore, sa jedne strane, i Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa druge strane (SSP). Pomenuti sporazum, čiji se član 73 (iii) i Protokol 5 tiču oblasti državne pomoći, stupio je na snagu 1. januara 2008. godine kao Privremeni sporazum o trgovini i srodnim pitanjima između Evropske zajednice, sa jedne strane, i Republike Crne Gore, sa druge.

S obzirom da je Crna Gora na vrijeme shvatila značaj obaveza proisteklih iz SSP-a, odnosno

izuzetnu važnost usklađivanja pravila državne pomoći za samu strategiju pristupanja Uniji i širenje njenog unutrašnjeg tržišta, prvi crnogorski zakon o državnoj pomoći (Zakon o kontroli državne podrške i pomoći) donešen je krajem 2007. godine, čime je prvi put u crnogorskoj istoriji uspostavljen sistem kontrole dodjele državnih pomoći, odnosno postavljena osnovna pravila i definisan postupak odobravanja državne pomoći.

Imajući u vidu da je nemoguće učiniti veći korak ka članstvu, bez apsolutne harmonizacije domaćih propisa o dodjeli i kontroli državne pomoći sa onima koja važe u EU, kao i osnivanja nacionalnog tijela zaduženog za kontrolu dodjele državne pomoći, koje bi u pogledu ovlaštenja, bilo strukturirano po ugledu na već postojeće evropsko, preuzete su sve neophodne aktivnosti kako bi ovaj strateški cilj što skorije bio postignut.

Tako je, u periodu koji je uslijedio, puna pažnja posvećena transponovanju evropskih pravila o državnoj pomoći u nacionalni pravni sistem, prije svega kroz podzakonska akta kojima se uređuju bliži kriterijumi, uslovi i način dodjele državne pomoći, način i postupak podnošenja prijave državne pomoći, kao i način vođenja evidencija o državnoj pomoći.

Bez obzira na spremnost i odlučnost, proces harmonizacije obilježen je brojnim poteškoćama, u okviru kojih naročito do izražaja dolazi razlika u postojanju „tvrdog“ i „mekog“ prava koja ne karakteriše i crnogorski pravni sistem.

Stoga je, u cilju ostvarenja potpune usklađenosti i uspješnog izvršavanja obaveza iz SSP-a, kao i efikasnije implemetacije Zakona o državnoj pomoći, neophodno dodatno uskladiti podzakonske propise na polju državne pomoći u Crnoj Gori sa sekundarnim aktima pravne tekovine EU iz ove oblasti. Kako je svih 68 sekundarnih propisa EU koji se odnose na državnu pomoć kod nas sažeto u jedan podzakonski propis - Uredbu o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći, veliki broj detaljnih pravila i smjernica za ocjenu zakonitosti državne pomoći nije bilo moguće obuhvatiti, što se, u krajnjem, može negativno odraziti na implemetaciju Zakona o kontroli državne pomoći, a samim tim i

doslovno ispunjenje obaveza preuzetih članom 73 SSP-a.

S obzirom da je pravna tekovina EU preobimna da bi se kompletna sažela u jedan podzakonski akt, zaključeno je da bi bilo najuputnije slijediti hrvatski model, prema kojem bi se, u okviru podzakonskih akata unutrašnjeg prava, objavili integralni tekstovi sekundarnih akata EU.

Opredjeljivanje za model sličan hrvatskom dijelom je posljedica i činjenice da bi izrada velikog broja pojedinačnih podzakonskih akata, kojima bi se prenosila pravila koja su propisana u pojedinačnim sekundarnim aktima pravne tekovine, bila dugotrajan, skupa i složena. Jedan od opredjeljujućih faktora svakako je i nastojanje da se sačuva kontekst i smisao dugih preambula koje sadrže akti EU, zahvaljujući kojima se lakše tumače njihovi članovi, a koje nijesu uobičajene u našem pravnom sistemu.

Opredjeljenje za pomenuti princip, na neki način, garantuje i veću sigurnost i smanjuje mogućnost da se usljed manjkavosti postojećeg sistema u ovoj oblasti, izložimo eventualnom riziku neispunjenja jednog od mjerila iz pregovaračkog poglavlja 8. S tim u vezi, nklonjeni smo ideji da primjenimo novi sistem harmonizacije sa pravnom tekovinom EU, koji je već isproban i ocijenjen kao uspješan i efikasan, kako od strane Hrvatske tako i od strane Evropske komisije.

U slučaju prenošenja pravila EU u originalu, odnosno prevođenjem i objavljivanjem pravila u domaćim podzakonskim aktima, izbjegli bismo opasnost da u toku harmonizacije neka odredba izgubi smisao ili bude pogrešno protumačena ili prenešena, sklona pravnim prazninama i mogućnosti za slobodno tumačenje. Nijesu zanemarivi ni benefiti koji bi, posredstvom ovog modela, bili ostvareni i za određene domaće subjekte, institucije, sudove, pravna i fizička lica, koja bi se prilagodila i suočila sa pravnom tekovinom, koja će biti u direktnoj primjeni kada Crna Gora postane članica EU.

S obzirom da pravila EU o državnoj pomoći pripadaju kategoriji najdinamičnijih, odnosno najsklonijih izmjenama i dopunama, a naš pravni sistem karakteriše složeniji proces izmjene i

dopune propisa, ovaj model, između ostalog, omogućit će efikasnije i brže prilagođavanje promjenama pravila.

Kako je riječ o implementaciji do sada neuobičajenih rješenja za naš pravni sistem, usvajanje ovog modela i dosljedno praćenje aktuelnih standarda na polju državne pomoći, zahtijevaće predano uključivanje ne samo institucija u čijoj je nadležnosti harmonizacija, prije svega Sekretarijata za zakonodavstvo, već i bezrezervnu podršku na nivou Vlade, u cilju ubrzanja procesa i predočavanja problema relevantnim subjektima, kako bi se isti što skorije i efikasnije riješio.

Poštujući neizostavan značaj učesća svih društvenih činilaca u procesu koji teži uspostavljanju apsolutno usaglašenog i efikasnog upravljanja državnom pomoći, politika državne pomoći baziraće se i na jačanju saradnje sa predstavnicima drugih Vladinih tijela, lokalne samouprave i privrednog sektora, uz nastojanje da se unapri-

jedi nivo informisanosti o pitanjima koja jesu i koja će tek, u predstojećem kratkom roku, biti od ključne važnosti.

mr Nikolina Radojčić
samostalna savjetnica III
(Odjeljenje za pripremu državne pomoći)

Karakteristike sistema upravljanja prekograničnom saradnjom u novoj finansijskoj perspektivi (2014-2020)

Vlado Stojković

Programi prekogranične saradnje su instrumenti teritorijalne saradnje Evropske unije (EU) koji imaju za cilj, između ostalog, da unaprijede ekonomsku i društvenu usklađenost unutar regiona ili da se pozabave problemima, koji su zajednički regionima sa obje strane neke kopnene ili pomorske granice (npr. zaštitom životne sredine, kulturnim nasljeđem i tome slično).

Sa aspekta broja učesnika, prekogranični programi mogu biti bilateralni i multilateralni. Kada je riječ o bilateralnim programima prekogranične saradnje, tada se govori o programima saradnje između dvije države, koje mogu biti države članice ili kandidati/potencijalni kandidati za članstvo u EU. Sa druge strane, u multilateralnim programima prekogranične saradnje učestvuju više od dvije države, bez obzira na njihov status u pogledu članstva u EU, tj. da li su kandidati/potencijalni kandidati ili članice.

Crna Gora učestvuje u pet prekograničnih IPA programa sa susjednim zapadno-balkanskim

zemljama. To su: Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Srbija i Kosovo. Takođe, Crna Gora učestvuje i u IPA Jadranskom prekograničnom programu sa državama članicama EU, kao i u trans-nacionalnim programima saradnje Jugoiistočna Evropa i Mediteranski program, koji se za Crnu Goru realizuju u okviru Instrumenta pristupne pomoći (IPA).

Kada govorimo o upravljanju II IPA komponentom, neophodno je povući kratku paralelu između oblika upravljanja u aktuelnoj finansijskoj perspektivi (2007-2013) i predloženih oblika upravljanja u budućoj perspektivi (2014-2020). Naime, kod prethodne finansijske perspektive, u upotrebi su bili termini centralizovano i decentralizovano upravljanje, dok ćemo u predstojećoj finansijskoj perspektivi imati direktno i indirektno upravljanje.

Na izmaku tekuće finansijske perspektive Evropska Komisija (EK), poučena iskustvima iz prethodnog perioda, radi na pripremama za nastavak

pretpristupne podrške, kroz direktno i indirektno upravljanje.¹ Osnovna sličnost, to jest ono što je zajedničko sistemima koji se bave programiranjem i implementacijom IPA prekograničnih programa, u direktnom i indirektnom upravljanju, su tijela koja će sprovesti te programe:

- Nacionalni IPA kordinator - NIPACs/CBC Coordinators²
- Operativna struktura/ relevantno tijelo za prekograničnu saradnju
- Zajednički odbor za praćenje (Joint Monitoring Committee)
- Zajednički tehnički sekretarijat (Joint Technical Secretariat)
- Revizorsko tijelo - Audit Authority

Osim toga, iste su i faze koje se obavljaju u okviru prekogranične saradnje, i u direktnom, i u indirektnom upravljanju, a to su:

- Priprema programa
- Odabir i sprovođenje aktivnosti
- Kordinacija tehničke pomoći (TA)
- Monitoring, evaluacija i izvještavanje.

U direktnom upravljanju, koje će biti aktuelno u perspektivi 2014-2020, imamo gotovo sve ono što važi za aktuelni (centralizovani) sistem upravljanja, koji pripada finansijskoj perspektivi 2007-2013. Strukture koje će biti neophodne za implementaciju prekograničnih programa u direktnom upravljanju su: Nacionalni IPA kordinator/ Kordinator prekograničnih programa; Operativna struktura/ relevantno tijelo za prekograničnu saradnju (CBC tijelo); Zajednički odbor za praćenje (JMC); Ugovorno tijelo i Zajednički tehnički sekretarijat (JTS).

NIPAC je glavni partner EK za ukupan proces strateškog planiranja, koordinaciju programiranja, praćenje realizacije, evaluaciju i izvještavanje o pomoći. Ove zadatke NIPAC može delegirati CBC kordinatoru. Za odabir projekata koji će biti finansirani u okviru programa zadužena je Delegacija EU (DEU), označena kao vodeća u konkretnom programu. Takođe, DEU je zaduže-

na i za potpisivanje i implementaciju ugovora tj. ima ulogu ugovornog tijela.

U indirektnom upravljanju CBC kordinator bi trebalo da bude Rukovodilac operativne strukture (HoS). Operativnu strukturu činili bi CBC tijelo i ugovorno tijelo, ukoliko je njegovo postojanje predviđeno konkretnim programom. U ovoj tački dolazimo do jedne od najvećih razlika u formiranju operativne strukture u novoj, u odnosu na staru finansijsku perspektivu. Naime, umjesto praktično dva odvojena mehanizma implementacije, čije se aktivnosti odvijaju odvojeno u svakoj državi učesnici u programu, imamo jedan mehanizam implementacije, tj. jedinstveno implementaciono tijelo-ugovorno tijelo, koje će biti zaduženo za realizaciju ugovora sa obje strane granice. Tako će u državi učesnici programa, kojoj je predodređen budžet za implementaciju zadataka u okviru programa, biti smješteno ugovorno tijelo, koje će biti zaduženo za zaključivanje i realizaciju ugovora. Da bi nadomjestila nedostatak funkcija ugovornog tijela oličenih u kontroli realizacije ugovora, svaka zemlja učesnica programa prekogranične saradnje, a u kojoj se ne nalazi ugovorno tijelo, ima obavezu uspostavljanja kancelarije Prvog nivoa kontrole (FLC-a). Ovoj kancelariji biće delegirani određeni zadaci ugovornog tijela, kako bi mu se olakšalo funkcionisanje. Zadaci FLC-a odnose se na provjeru isporuka proizvoda i usluga, ispravnost prijavljenih troškova za aktivnosti nastale na teritoriji date zemlje i usklađenost sa nacionalnim propisima.

Takođe, valja naglasiti da će u državi, kojoj je dodijeljen budžet za realizaciju operativnog programa, biti smješteni i JTS i Revizorsko tijelo (AA), dok druga zemlja učesnica programa ima pravo na predsjedavanje JMC-em.

Novina u vezi odabira projekata u okviru prekograničnih programa najviše se odrazila na ulogu JMC-a. Naime, u prethodnoj finansijskoj perspektivi JMC je bio odgovoran za izbor projekata, s tim što je tu odgovornost mogao da delegira na Zajednički odbor za ocjenu projekata (Joint Steering Committee-JSC), koji ima funkciju evaluacionog odbora, dok je EK imala funkciju posmatrača. U novoj finansijskoj perspektivi ovo tijelo neće biti odgovorno za javne nabavke i izbor grant korisnika (projekata), već će to biti

1- Ovdje treba napomenuti da ova dva sistema upravljanja postoje samo kao predlog, njihovu konačnu potvrdu mora da odobri EK, što se očekuje do kraja tekuće, 2013. godine.

2 - U indirektnom upravljanju NIPAC-i mogu da delegiraju određene zadatke, vezane za koordinaciju zemalja učesnica u programu, na CBC kordinatore. U indirektnom upravljanju CBC kordinatori će biti HoS-ovi akreditovanih operativnih struktura

odgovornost ugovornog tijela. Ugovorno tijelo u direktnom upravljanju biće DEU iz jedne od država učesnica u prekograničnom programu. Odluka o tome koja će DEU biti ugovorno tijelo biće donijeta u toku pripreme relevantnog programa, vodeći računa o principu vodeće delegacije (Lead Delegation) u finansijskoj perspektivi 2007-2013. U indirektnom upravljanju ovu ulogu ima određeno implementaciono tijelo iz operativne strukture jedne od država učesnica prekograničnog programa (CBC programa). Kod indirektnog upravljanja ugovorno tijelo treba da osigura jednaku zastupljenost država učesnica u evaluacionim komisijama. Kod bilateralnih programa predlaže se da bude jedan član više na strani države u kojoj nije ugovorno tijelo, dok država u kojoj se nalazi ugovorno tijelo angažuje predsjednika i sekretara evaluacione komisije. Kod direktnog upravljanja za jednaku zastupljenost u evaluacionoj komisiji zadužena je DEU, jer je u njenoj nadležnosti konačno odobrenje sastava evaluacione komisije.

Kada je u pitanju drugo zajedničko tijelo JTS, treba napomenuti da u njegovom funkcionisanju nema većih promjena, kada se upoređuju direktno i indirektno upravljanje. Postavlja se od strane država učesnica, sa osobljem iz obje države i finansiran je kroz tehničku pomoć (Technical assistance-TA). Ovo tijelo pomaže programske strukture u njihovim dužnostima: pruža im podršku u procedurama odabira projekata, savjetuje potencijalne aplikante, planira i sprovodi info kampanje, daje inpute za godišnje izvještaje, monitoring posjete, itd. JTS će biti lociran u državi učesnici u kojoj je smješteno ugovorno tijelo. Antena može biti otvorena u drugoj državi učesnici.

Što se tiče tehničke pomoći treba naglasiti da će svaki program sadržati prioritet obezbjeđivanja tehničke pomoći programskim strukturama. Minimalni iznos koji će biti alociran na tehničku pomoć iznosiće 10% ukupne vrijednosti programa. Tehnička pomoć može biti alocirana na višegodišnjem nivou, umjesto na godišnjem.

Aktivnosti na koje će se alocirati tehnička pomoć predlaže operativna struktura države u kojoj se nalazi ugovorno tijelo u saradnji sa relevantnim prekograničnim strukturama druge države učesnice. Predlozi tih aktivnosti biće podneseni

JMC-u na odobrenje. Razlika između direktnog i indirektnog upravljanja je u tome što se kod direktnog upravljanja ovi predlozi moraju, nakon usvajanja JMC-ja, slati EK na odobrenje.

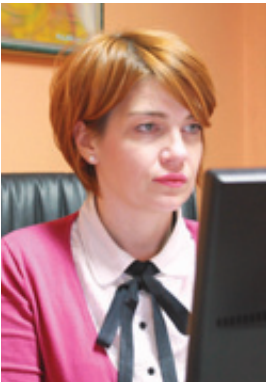
Poređenjem modela upravljanja u sad već prethodnoj i budućoj finansijskoj perspektivi, može se zaključiti da je EK u novom razdoblju sklona pojednostavljivanju sistema upravljanja sa „glomaznijih“ na „jednostavnije“. Sistem upravljanja se svodi na jednostavniji model, kompaktan mehanizam, u kojem su tačno precizirane odgovornosti i funkcije određenih tijela. Ukoliko predloženi model indirektnog upravljanja ostane onakav kakav je u predlogu, može se zaključiti da će doći do izvjesnih prilagođavanja postojećeg sistema za decentralizovano upravljanje, naročito u dijelu organizacije i funkcionisanja operativnih struktura. Takođe, značajne izmjene se odnose na funkcionisanje JMC-a i definisanje njegove uloge.

S obzirom na to da se Crna Gora nalazi pred dobijanjem akreditacije za decentralizovano upravljanje, za II IPA komponentu, od izuzetne je važnosti da od samog početka od dobijanja akreditacije sumiramo pozitivna iskustva iz prethodnog perioda, koja bi nam pomogla lakšu transformaciju i usklađivanja sa novom finansijskom perspektivom i njenim zahtjevima.

U ovom tekstu dat je kratak pregled modela upravljanja predložene za finansijsku perspektivu 2014-2020, u okviru prekogranične saradnje, sa osvrtom na sistem postavljen u periodu 2007-2013. Kakav će konačni oblik ovog sistema biti zavisi od EK i njene odluke, a nama predstoji da se sa stečenim iskustvima pripremimo kako bi što bolje odgovorili predstojećim izazovima.

Vlado Stojković
pripravnik
(Direktorat za finansiranje
i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU))

Aktivnosti ministra finansija u periodu od 1. jula do 30. septembra 2013. godine

Marija Radenović

Ivona Mihajlović

01.07.2013. godine - Najavljena još intenzivnija saradnja Crne Gore i EBRD-a

Prilikom svečanog otvaranja Kancelarije Evropske banke za Crnu Goru u Podgorici, ministar finansija dr Radoje Žugić i guverner Centralne banke Crne Gore Milojica Dakić sastali su se sa Sumom Chakrabartijem, predsjednikom EBRD-a. Sastanku je prisustvovao Giulio Moreno, šef Kancelarije EBRD-a u Crnoj Gori, kao i Werner Gruber, direktor Borda i Claudio Viezzoli, direktor za zapadni Balkan i drugi visoki zvaničnici ove finansijske institucije. Ministar Žugić predstavio je g-dinu Chakrabartiju ekonomsko-finansijsku situaciju Crne Gore, kao i glavne izazove

u oblasti javnih finansija i realne ekonomije sa kojima se Vlada suočava. Ministar Žugić je, takođe, predstavnicima EBRD-a prezentovao aktivnosti koje su preduzete na planu fiskalnog prilagođavanja i stabilizovanja javnih finansija i istakao da je urađeno sve što je bilo objektivno moguće... G-din Chakrabarti je istakao da je veoma zadovoljan dosadašnjom saradnjom EBRD-a sa Crnom Gorom, izrazivši spremnost da se ista unaprijedi u predstojećem periodu. Podsjetio je na izradu srednjeročnog plana saradnje sa Crnom Gorom i ostalim zemljama regiona (za period od 2016-2020. godine) i pozvao crnogorsku stranu da da svoje predloge i kandiduje projekte koji bi bili uključeni u pomenuti plan, a čija bi realizacija doprinijela bržem i potpunijem oporavku crnogorske ekonomije. Kao posebno interesantne oblasti u kojima je moguća saradnja, predsjednik Chakrabarti je pomenuo mala i srednja preduzeća, infrastrukturu, energetiku i turizam... Predsjednik EBRD-a je istakao da je Crna Gora, u odnosu na okruženje, ostvarila napredak u dijelu unapređenja poslovnog ambijenta, kao i kada je

kreditna aktivnost banaka u pitanju. U cilju davanja podrške onom dijelu realnog sektora koji ima potencijal za oporavak i rast, g-din Chakrabarti je iznio ideju o formiranju zajedničkog tijela koje bi upravljalo bankama koje imaju visoko učešće nekvalitetnih kredita. Ministar Žugić i guverner Dakić pozitivno su se izrazili prema ovom predlogu, te je dogovoreno da ideja bude ozbiljno razmirena u narednom periodu.

02.07.2013. godine – Sastanak Žugić-Gruber
Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima sastao se sa direktorom Borda Evropske banke za rekonstrukciju i razvoj (EBRD), Wernerom Grubrom, koji, između ostalog, zastupa interese Crne Gore u Bordu EBRD-a. Na sastanku je bilo riječi o dosadašnjoj saradnji, kao i o pravcima njenog budućeg intenziviranja. G-din Gruber upoznao je ministra Žugića sa aktivnostima koje su, u okviru EBRD-a, preduzimaju na planu pripreme strategije za Crnu Goru, kao i pripreme strateškog plana banke za srednjoročni period 2016-2020. U tom smislu, Žugić i Gruber razgovarali su o ideji predsjednika EBRD-a o formiranju zajedničke institucije koja bi bila podrška modelu dobrovoljnog restrukturiranja nekvalitetnih kredita. Sagovornici su izrazili pozitivan stav prema ideji i istakli da će nastaviti dijalog u pravcu njene realizacije, koja će značiti podršku preduzećima koja su, iako ne likvidna, solventna i imaju izgleda za oporavak. Ministar Žugić istakao je da bi implementacija ovog prijedloga, osim doprinosa realnom sektoru, značila podršku monetarnom i fiskalnom sistemu Crne Gore. Razgovarajući o potrebi pružanja podrške malim i srednjim preduzećima, pokrenuto je pitanje da EBRD uradi više u cilju obezbijedivanja izvora finansiranja za mikrofinansijske institucije, što bi doprinijelo snižavanju kamatnih stopa, te, time, širem plasmanu kredita i njihovom usmjeravanju ka nerazvijenijim područjima Crne Gore, prvenstveno ka sjeveru. Na sastanku je zajednički konstatovano da Crna Gora i EBRD

imaju izuzetno uspješnu saradnju, te da se, i u narednom periodu, treba fokusirati na njeno obogaćivanje novim sadržajima.

03.07.2013. godine – Održana peta sjednica Komisije za suzbijanje sive ekonomije

Petog jula 2013. godine održana je peta sjednica Komisije za suzbijanje sive ekonomije, kojom je predsjedavao dr Radoje Žugić, ministar finansija u Vladi Crne Gore i koordinator Komisije. Sastanku su prisustvovali koordinatori svih inspeksijskih službi, koji su Komisiju izvijestili o stanju na terenu i do sada preduzetim aktivnostima. Na osnovu izvještaja predstavnika inspeksijskih službi, zaključeno je da su, u dosadašnjem periodu, kontrole vršene u skladu sa planiranom dinamikom, uz ostvarenje visokog stepena saradnje između inspeksijskih službi i vidljive efekte po fiskalni sistem. Takođe su koordinatori inspeksijskih službi istakli probleme koji se najčešće evidentiraju na terenu, posebno u turističkim opštinama („dileri“ soba, buka, nelegalna prodaja izletničkih programa i dr.), pa je dogovoreno da se, u predstojećem periodu, intenziviraju kontrole u ovim segmentima. Jedna od tačaka dnevnog reda današnje sjednice odnosila se na analizu regulatornog okvira u cilju suzbijanja sive ekonomije. Posebno je bilo riječi o revidiranju politike paušalnog oporezivanja, koje podrazumijeva pripremu izmjena Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, u dijelu izuzimanja određenih djelatnosti (advokata, revizora, računovođa, knjigovođa, konsultanata, geometara, projekatara, trgovine na malo i veliko, ugostiteljske djelatnosti i dr.) od prava na paušalno oporezivanje, a polazeći od vrste i prirode djelatnosti, kao i od obima poslovanja. Takođe, razmatrana je potreba revidiranja Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, u dijelu ukidanja najviše godišnje osnovice za plaćanje doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i prava na povraćaj više plaćenog doprinosa. Razgovarano je i o eventualnoj izmjeni Zakona o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja

o obračunu i naplati poreza i doprinosa u dijelu izmjene izvještaja o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima koji se podnosi Poreskoj upravi na jedinstvenom obrascu, na način što bi se u istom iskazivali obračunati porezi i doprinosi na zarade zaposlenih. Na ovaj način bi se Poreskoj upravi omogućio bolji uvid u stanje duga poreskih obveznika po osnovu obračunatih, a neisplaćenih poreskih obaveza na zarada zaposlenih. Vezano za problematiku u vezi sa upotrebom fiskalnih kasa i evidentiranim problemom zloupotreba u ovoj oblasti, dogovoreno je formiranje međusektorske radne grupe koja će predložiti adekvatno zakonsko rješenje koje će doprinijeti većem stepenu uredenosti ove oblasti. Posebna tačka dnevnog reda odnosila se na, do sada, preduzete aktivnosti na planu intenzivnijeg uključanja građana u borbu protiv sive ekonomije putem web i mobilnih aplikacija. Konstatovano je da je potrebno da nadležni organi prijavama građana daju visok prioritet u svojim radnim aktivnostima i dogovoreno da se određeni procenat prihoda od izrečenih kazni usmjeri za finansiranje aktivnosti od društvenog značaja, što će doprinijeti jačanju odgovornosti i podizanju svijesti građana o potrebi ukazivanja na pojavne oblike sive ekonomije. Na sastanku je, takođe, bilo riječi i o primjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost u dijelu oporezivanja usluga priređivanja igara na sreću. Iznešen je stav da je poštovanje Zakona obavezujuće, kako za poreske obveznike, tako i za organe nadležne za njegovu primjenu, te da je, u tom smislu, Poreska uprava u obavezi da prati poštovanje u primjeni Zakona sve dok je isti na snazi.

03.07.2013. godine – Nastavak saradnje Crne Gore i Svjetske banke

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima sastao se sa Anabel Abreu, šeficom Kancelarije Svjetske banke za Crnu Goru i BIH. Na sastanku je razmatrana aktuelna situacija u makroeko-

nomskoj i fiskalnoj sferi, kao i stanje u realnom sektoru. Ministar Žugić je g-đi Abreu prezentovao najnovije podatke o budžetskim prihodima, čije ostvarenje premašuje prošlogodišnje, kao i plan, što je, dominantno, posljedica intenzivne borbe protiv sive ekonomije. Ministar Žugić je izvijestio g-đu Abreu i o aktivnostima Ministarstva na pripremi predloga organskog Zakona o budžetu i fiskalnih pravila. Takođe je bilo riječi o dosadašnjoj saradnji između Svjetske banke i Vlade Crne Gore, kao i načinima njenog daljeg jačanja i obogaćivanja. U tom pravcu, g-đa Abreu prenijela je spremnost Svjetske banke da pruži podršku Ministarstvu finansija u realizaciji aktivnosti koje će doprinijeti snaženju administrativnih kapaciteta.

04.07.2013. godine – Izjava ministra finansija dr Radoja Žugića nakon sjednice Vlade Crne Gore, na kojoj je usvojena Informacija o realizaciji projekta autoputa Bar-Boljare

"... Vlada je, u prethodnom periodu, pored nadležnosti resornih ministarstava, formirala radnu grupu koja se bavila i finansijskim aspektima ovog projekta. Polazeći od osnovnih principa u vrednovanju ponuda, dakle od perioda povrata, grejs perioda i nivoa kamatnih stopa, došlo se do zaključka da je, od tri ozbiljne kompanije, ipak najbolja ponuda kineske kompanije CRBC, odnosno ćerke kompanije CCCC i kineske Exim banke, gdje su uslovi 20 godina otplate, uz 5 godina grejs perioda, i kamatna stopa od 2 procenta... Autoput ne znači samo bolju saobraćajnu povezanost, veći stepen integracije sjevera i juga Crne Gore i veći stepen sigurnosti putovanja, već autoput predstavlja zamajac ukupnom ekonomskom oporavku. Čini se da sa ovim projektom mi ulazimo u zonu značajnijih i snažnijih stopa ekonomskog rasta..."

04.07.2013. godine – Intervju ministra finansija dr Radoja Žugica za RTCG – 03.07.2013

08.07.2013. godine – Holandska konstituenca nastaviće da zastupa interese Crne Gore

Ministar finansija dr Radoje Žugić i guverner Centralne banke Crne Gore Milojica Dakić, sa saradnicima, imali su radni ručak sa izvršnim direktorom Holandske konstituce u Svjetskoj banci, Frenkom Heemskerkom, koji boravi u prvoj zvaničnoj posjeti Crnoj Gori od svog imenovanja 1. aprila 2013. godine. Sagovornici su konstatovali da je dosadašnja saradnja Crne Gore i Svjetske banke veoma uspješna, što potvrđuju prethodni međusobni aranžmani, te da istu treba dalje intenzivirati, i to u pravcu podržavanja implementacije politika koje su usmjerene na poboljšanje fiskalnih performansi Crne Gore u srednjem i dugom roku. U tom smislu, jedna od tema sastanka je bila priprema kreditnog aranžmana za budžetsku podršku (PEDPL – Public Expenditures Development Policy Loan), u iznosu od oko 50 miliona dolara, čije bi zaključenje Crnoj Gori omogućilo pristup finansijskim sredstvima pod znatno povoljnijim uslovima u odnosu na aranžmane sa komercijalnim bankama. Ministar Žugić upoznao je direktora Heemskerka sa aktuelnom situacijom u makroekonomskoj i fiskalnoj sferi, kao i stanjem u realnom sektoru, kroz prezentaciju najnovijih podataka o ostvarenom rastu BDP-a i budžetskim prihodima tokom prve polovine godine. Bilo je riječi i o aktivnostima Ministarstva na pripremi predloga organskog Zakona o budžetu i fiskalnih pravila, čijim će se usvajanjem uspostaviti veći novo fiskalne odgovornosti. G-din Heemserk pohvalio je efekte implementacije seta mjera fiskalnog prilagođavanja, kao i namjeru Vlade da

se, u predstojećem periodu, fokusira na stvaranje osnova za brži ekonomski rast. Direktor Holandske konstituce je konstatovao da Crna Gora raspolaže ogromnim resursima u oblasti turizma i poljoprivrede, te da su ovo sektori sa značajnim potencijalom rasta. Heemserk je izrazio uvjerenje da će, u toku trajanja svog mandata, na najbolji način, zastupati interese Crne Gore i, time, dati lični doprinos produbljivanju odnosa Crne Gore i Svjetske banke.

09.07.2013. godine – Sastanak Žugić–Vrbenski

Ministar finansija dr Radoje Žugić održao je sastanak sa stalnim predstavnikom Misije UNDP-a u Crnoj Gori, g-dinom Rastislavom Vrbenskim. Izrazivši zadovoljstvo dosadašnjom saradnjom, sagovornici su konstatovali da postoji prostor za unapređenje iste. U tom kontekstu, dogovoren je nastavak saradnje na projektu Program jačanja kapaciteta za javne finansije u zemljama Zapadnog Balkana i Komonvelta koji će trajati do 2014. godine. Ovaj projekat, u koji je uključeno Ministarstvo finansija Slovačke, a koji je ministar Žugić ocijenio kao pozitivnu inicijativu, obuhvatiće oblasti koje se odnose na unapređenje kapaciteta za makroekonomske i fiskalne analize i projekcije, unapređenje sistema računovodstva i izvještavanje, kao i jačanje kapaciteta u oblasti upravljanja javnim dugom. Definišući prioritete oblasti, ministar Žugić je predložio da navedenim projektom budu obuhvaćene i aktivnosti koje će biti usmjerene ka podsticanju konkurentnosti crnogorske ekonomije, kao i one koje će značiti podršku aktivnostima Poreske uprave u dijelu koji se odnosi na suzbijanje sive ekonomije. Naglasio je da je podrška UNDP-a za kampanju „Siva zona na sva zvona“ od velikog značaja za Crnu Goru, ne samo sa finansijskog aspekta, već i sa aspekta uključivanja međunarodnih organizacija u taj proces. Takođe, razgovarano je i o podršci lokalnim samoupravama za čiju realizaciju

postoji dobra osnova kroz dosadašnju saradnju UNDP-a i opština i dogovoren nastavak intezivne komunikacije.

10.07.2013. godine - Dogovoren nastavak saradnje Crne Gore i CEB-a

Ministar finansija dr Radoje Žugić i guverner Centralne banke Crne Gore Milojica Dakić, sa saradnicima, sastali su se sa Rolfom Wenzelom, guvernerom Banke za razvoj Savjeta Evrope (CEB). Poželivši dobrodošlicu u Crnu Goru g-dinu Wenzelu, koji je po prvi put u posjeti našoj zemlji, ministar Žugić je izrazio zahvalnost CEB-u na dosadašnjoj podršci realizaciji projekata su, prvenstveno, imali snažnu socijalnu komponentu, poput projekata 1000+, regionalni stambeni projekat namjenjen raseljenim licima, projekat poboljšanja uslova života izbjegličkih porodica u Crnoj Gori i dr. Guverner Wenzel se, sa svoje strane, zahvalio Crnoj Gori na dosadašnjoj saradnji, pohvalivši crnogorsku administraciju, uz ocijenu da je bila jedna od najbržih u ispunjavanju uslova potrebnih za realizaciji regionalnog stambenog projekta. Na sastanku je dalje bilo riječi o mogućnostima buduće saradnje Crne Gore i Banke za razvoj Savjeta Evrope. Sagovornici su se složili u ocijeni da postoji značajan prostor za unapređenje saradnje, i to kroz finansiranje projekata koji bi bili usmjereni na socijalnu dobrobit građana i, time, i na ekonomski rast i razvoj zemlje. Zajednički je dogovoreno da zdravstvo, obrazovanje i unapređenje uslova u postojećim i izgradnja novih zatvorskih jedinica budu tri prioritetne oblasti za dalju saradnju. Guverner Wenzel izrazio spremnost Banke za razvoj da podrži finansiranje projekata iz ovih oblasti pod izuzetno povoljnim uslovima, kao da će biti razmotrena mogućnost korišćenje EU grantova prilikom realizacije tih projekata. Ističući da je preduzetništvo veoma značajan element povećanja konkurentnosti crnogorske ekonomije, sagovornici su se sagla-

sili da postoji potreba pružanja podrške malim i srednjim preduzećima. U tom pravcu će, istakao je Wenzel, Banka za razvoj Savjeta Evrope biti posebno aktivna i, u saradnji sa lokalnim bankama, omogućiti sektoru malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori pristup povoljnim izvorima finansiranja. Takođe je pokrenuto pitanje obezbijedivanja izvora finansiranja za mikrofinansijske institucije, što bi doprinijelo snižavanju kamatnih stopa, te, time, širem plasmanu kredita i njihovom usmjeravanju ka nerazvijenijim područjima Crne Gore, prvenstveno ka sjeveru. Razgovarajući na temu pružanja podrške otpočinjanju biznisa, g-din Wenzel je iznio ideju o usmjeravanju ove podrške ka ženama preduzetnicima, koje se, inače, tretiraju kao najpouzdaniji i najmanje ruizični kreditni povjerioci. Omogućavanjem povoljnih izvora finansiranja za start up, preko mikro-kreditnih institucija, žene u Crnoj Gori bi bile motivisane da razvijaju svoj biznis i, samim tim, preuzmu aktivnu ulogu u ekonomskom razvoju Crne Gore. Sagovornici su dogovorili da ovaj prijedlog, kao prioritetan, bude posebno razmotren i da se, u sljedećem periodu, zajednički usaglasi model njegove implementacije.

11.07.2013. godine - Izlaganje ministra finansija na radnom doručku sa predstavnicima medija povodom donošenja Odluke o izboru izvođača za realizaciju prioritetne dionice kapitalnog projekta autoputa Bar-Boljare

„ ... Osim učešća u radu Vladine komisije za evaluaciju finansijskog aspekta ponuda, Ministarstvo finansija je radilo i na aspektu koji se tiče uticaja projekta na ukupan ekonomski ambijent, uticaj projekta na fiskalne makroekonomske finansijske parametre, a time i na ekonomski rast, odnosno oporavak. Efekte ukupnog projekta smo mjerili i analizirali sa stanovišta vremena izvođenja projekta, koja je definisano u nivou od 4 godine, te sa stanovišta korišćenja projekta, odnosno vijeka trajanja projekta koji, opet, vezujemo za otplatu kredita koju bismo koristili za ovu važnu investi-

ciju. Dakle, direktan pozitivan uticaj od počinjanja projekta, odnosno izgradnje puta značće rast ekonomske aktivnosti i to, prije svega, u sektoru građevinarstva, kroz angažovanje naše građevinske operative, ali isto tako i u ostalim povezanim sektorim koji će biti, direktno ili indirektno, uključeni. Ovdje se prije svega radi o sektoru trgovine, finansijskih usluga, usluga osiguranja, transporta, proizvodnje, itd. Osim ovog, imaćemo i direktan uticaj na nivo zaposlenosti u Crnoj Gori... Takođe, polazeći od ekonomskog rasta i novog zapošljavanja, očekujemo pozitivne parametre koji se odnose na veće izvorne prihode... Osim ovih efekata, autoput će donijeti i direktne prihodne efekte sa momentom puštanja u promet kroz naplatu putarine, čime ćemo, u značajnoj mjeri, smanjiti teret potencijalnog povećanja javnog duga po osnovu ovog zaduženja. Istovremeno, ne treba zaboraviti da ovakav razvojni porjekat doprinosi u najvećoj mjeri snaženju konkurentnosti crnogorske ekonomije, budući da ćemo imati važan input u svakom proizvodu, u svakoj usluzi, a to je trošak transporta u ovom dijelu dionice koja je predmet našeg današnjeg sastanka. Od uticaja na sektore, turizam će imati najveću korist i svi sektori koji su posredno ili po prirodi povezani sa turizmom tako da ćemo u svakom slučaju imati snažniju ekonomsku aktivnost, kvalitetnije makroekonomske, fiskalne i finansijske parametre. Sa početkom gradnje ovog projekta i sa nastavkom ranije započetih investicionih aktivnosti, imaćemo, sasvim izvjesno, snažniji ekonomski rast u narednom periodu..."

17.07.2013. godine – Češka i Crna Gora jačaće ekonomsku saradnju

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa g-đom Hanom Hubačkovom, nerezidentnom Ambasadoricom Rebulike Češke za Crnu Goru i pomoćnikom ministra industrije i trgovine Češke Republike, g-dinom Milanom Hovorkom, koji je šef delegacije Mješovitog komiteta za ekonomsku saradnju Republike Češke i Crne Gore. Sastanku je prisustvovao i g-din Vaclav Dobeš, šef Konzularne kancelarije Češke Republike u Podgorici. Na sastanku je bilo riječi o dosadašnjoj saradnji Crne Gore i Češke Republike i mogućnostima njenog unapređenja, koje je, po ocijeni sagovornika, posebno poželjno u oblasti energitike, turizma i infrastrukture. Dogovoreno je da upravo ove oblasti budu predmet posebne pažnje i rada Češko-Crnogorskog komiteta za trgovin-

sko-ekonomsku saradnju. Na sastanku je konstatovano da treba zajednički raditi na ohrabrenju čeških investitora da ulažu u Crnu Goru, kao i da je potrebno podstaći crnogorske firme da svoje proizvode, posebno one sa izgrađenim imenom i brendom, izvoze u Češku. U pravcu jačanja ekonomskih odnosa, pomoćnik Hovorka prenio je ministru Žugiću poziv češke vlade za posjetu ovoj zemlji, tokom koje bi bili preciznije dogovoreni pravci buduće saradnje. G-din Hovorka je, takođe, prenio spremnost Vlade Češke da Crnoj Gori pruži svu potrebnu podršku tokom pregovora za ulazak u EU, koji predstavljaju najzahvatljiviju fazu u procesu integracija. Zahvalivši se na ponuđenoj pomoći u ostvarenju imperativnih međunarodnih ciljeva Crne Gore, ministar Žugić je predstavio sagovornicima aktuelnu fiskalnu i makroekonomsku situaciju, kao i aktivnosti koje je Vlada preduzimala na planu fiskalne konsolidacije, čijim je okončanjem, po riječima ministra Žugića, „stvorena zdrava platforma za pružanje podrške ekonomskom rastu i razvoju“.

17.07.2013. godine – Tim Svjetske banke u posjeti Ministarstvu finansija

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa predstavnicima Svjetske banke, g-dinom Abebe Adugnom, glavnim ekonomistom i g-đom Sanjom Madžarević-Šujster, višim ekonomistom. Ministar Žugić je upoznao predstavnike Svjetske banke sa aktivnostima Ministarstva na pripremi Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, koji će definisati fiskalna pravila vezana za budžetski balans, dug, prihode i rashode. Zakon će, dalje, propisati obavezu poštovanja ustanovljenih pravila, što će, konstatovano je na današnjem sastanku, dati doprinos vođenju odgovorne i održive fiskalne politike i boljem upravljanju javnim finansijama. Poseban dio razgovora odnosio se na plan reorganizacije javnog sektora za naredni četvorogodišnji period, koji bi uskoro trebalo da bude usvojen od strane Vlade Crne Gore, što će, po ocijeni sagovornika, ubrzati dostizanje po-

stavljenog cilja, a to je – efikasna, efektivna, profesionalna i servisno orijentisana javna uprava, koja je u funkciji građana i privrede. Osim planirane racionalizacije u broju zaposlenih, kao i dodatnog smanjenje diskrecione potrošnje, predviđeno je unaprijeđenje kadrovskog planiranja i standardizacija politike zarada u javnom sektoru, što će se, kroz smanjenje ukupnih izdataka, pozitivno odraziti na fiskalne parametre u srednjem roku. Ministar Žugić i g-din Adugna dogovorili su nastavak saradnje na definisanju i sprovođenju svih mjera i aktivnosti koje imaju za cilj održavanje fiskalne i finansijske stabilnosti.

18.07.2013. godine – Izjava ministra finansija Radoja Žugića nakon sjednice Vlade na kojoj je utvrđen Predlog Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i usvojena Proljećna analize makroekonomskih kretanja i strukturnih reformi januar-maj 2013. godine

„Danas smo na Vladi imali važan sistemski zakon, duže vremena pripreman i usaglašavan, te nakon javne rasprave predložen Vladi na usvajanje. Imajući u vidu da prethodni period, u dijelu javnih finansija, karakterišu negativni trendovi fiskalnog deficita i nivoa javnog duga, javila se potreba za značajnim prilagođavanjem i u dijelu regulatornog okvira, pa smo polazeći od toga pripremili Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti. U tom zakonu su prepoznati novi elementi fiskalne odgovornosti i fiskalna pravila, a sve u cilju pravovremenog i adekvatnog reagovanja na izazove i rizike na međunarodnom finansijskom tržištu i vođenja odgovorne fiskalne politike. U odnosu na postojeći zakon, novine se agregiraju u tri oblasti, u oblasti fiskalne odgovornosti, inspekcijskog nadzora i mjera odgovornosti kroz kaznene odredbe. Predlogom zakona ispunjavaju se dva osnovna kriterijuma na bazi koji su naši regulatorni okviri harmonizovani sa pravnim tekovinama Evropske unije, a tiču se fiskalnih numeričkih pravila koji se dotiču deficita i nivoa javnog duga, ali i srednjoročnog budžetskog

okvira. Zakonom se definiše i strateški dokument, odnosno fiskalna strategija koju donosi Vlada na početku svog mandata. Ovim dokumentom se stvara i osnova za donošenje smjernica fiskalne politike, kojima se utvrđuju makroekonomske projekcije, ciljevi ekonomske i fiskalne politike, limiti potrošnje... U skladu sa utvrđenim kriterijumima Mاستrihta utvrđuje se gornji limit deficita na nivo 3 procenta GDP-a, ali i gornji stepen nivoa javnog duga u nivou od 60 procenata. Polazeći od najbolje prakse, ali i pravne tekovine Evropske unije, definiše se i funkcija fiskalnog savjeta koja je locirana u Državnoj reviziji, koja daje ocjenu o poštovanju elemenata fiskalne odgovornosti i o tome izvještava Skupštinu zavisno od poštovanja i kršenja pravila fiskalnih mjera. U okviru predloga Zakona posebno se definiše pitanje inspekcijskog nadzora, naime u cilju jačanja kontrolne budžetske funkcije i kontrole potrošnje, definiše se institut budžetskog inspektora, obuhvatnost djelovanja, kao i ovlašćenja koja su skupštinski utvrđena Zakonom o inspekcijskom nadzoru. I na kraju, odredbe zakona koje treba posebno istaći odnose se na odgovornost ovlašćenih lica u državnim organima i mjere koje se primjenjuju u slučaju postupanja suprotno odredbama ovog zakona koje su definisane kroz dva poglavlja. Naime, Ministarstvo finansija koje je nadležno za sprovođenje ovog zakona snosi i najveću odgovornost u efektivnoj implementaciji. Međutim, utvrđuju se mjere i odgovornosti ovlašćenih lica u drugim državnim organima u slučaju neodgovornog ponašanja i uzrokovanja štete centralnom budžetu. Pored toga, utvrđuju se novčane kazne za nepoštovanje ovog zakona koje se kreću u intervalu od 200 do 4.000 eura za najteže prekršaje... „

23.07.2013. godine – Održan radni sastanak u cilju realizacije tzv. Podgoričkog modela

U Ministarstvu finansija održan sastanak predstavnika Svjetske banke, EBRD-a, Centralne banke Crne Gore, Kabineta Premijera i Ministarstva

finansija, čija se glavna tema odnosila na realizaciju tzv. Podgoričkog modela i pripremu regulatornog okvira za dobrovoljno restrukturiranje dugova. Ministar Žugić je, u uvodnom izlaganju, istakao da Vlada podržava realizaciju pomenutog projekta, čiji je cilj povećanje kvaliteta kreditnog portfolija banaka, kao stuba stabilnosti i podrške oporavku našeg sistema, te da je ovakav pristup neophodan, kako bi privreda mogla da razvije svoj ekonomski potencijal, a banke da povrate svoju sklonost ka kreditiranju bez straha od preuzimanja dodatnog rizika u njihovim naslijeđenim portfolijima. Sa aspekta dosadašnje saradnje sa Crnom Gorom u dijelu pripreme modela dobrovoljnog restrukturiranja korporativnih dugova, predstavnici Svjetske banke izrazili su zadovoljstvo i ukazali na neophodnost innetnziviranja daljih aktivnosti u cilju što skorijeg finalizovanja započetog projekta. Predstavnici EBRD-a su izrazili spremnost da se uključe u realizaciju projekta. Na sastanku je dogovoreno da Radni tim koji priprema regulatorni okvir koji će biti podrška modelu dobrovoljnog restrukturiranja dugova razmotri mogućnost definisanja podsticajnih mjera za uključivanje bankarskog sektora, kao ključnog partnera u ovom projektu. Zaključeno je, takođe, da se ovom pitanju treba pristupiti na sistemski način, kako bi se obezbijedili dugoročno pozitivni efekti sa stanovišta ozdravljenja crnogorske ekonomije, smanjenja rizika finansijske stabilnosti i stvaranja kvalitetnih fiskalnih davaoca.

23.07.2013. godine – Održan sastanak načelnika područnih jedinica Poreske uprave i poreskih inspektora

U Budvi je održan sastanak načelnika područnih jedinica Poreske uprave i poreskih inspektora kojem je prisustvovao ministar finansija dr Radoje Žugić. Sastankom je predsjedavao direktor Poreske uprave Crne Gore, Milan Lakićević. Glavna tema sastanka odnosila se na analizu postojećeg stanja u pogledu naplate poreskih prihoda i

unapređenja fiskalne discipline u toku turističke sezone. Načelnici područnih jedinica izvijestili su predstavnike Ministarstva finansija i Poreske uprave o stanju na terenu \neq obavljenim kontrolama, utvrđenim nepravilnostima i stepenu naplate prihoda u odnosu na prethodni period. Iako je konstatovan određeni napredak u dijelu naplate prihoda, ministar Žugić je istakao da još uvijek postoji zabrinjavajući stepen fiskalne nediscipline, o čemu svjedoče najnoviji podaci inspekcij-skih organa o obavljenim kontrolama i utvrđenim nepravilnostima... U cilju zaustavljanja prakse uzastopnog ponavljanja prekjaja, dogovorene su ponovne kontrole obveznika kod kojih je evidentirana ovakva praksa i, u slučaju neotklanjanja konstatovanih nepravilnosti u ostavljenom roku, primjena najstrožijih sankcija u vidu zabrane obavljanja djelatnosti ili pokretanja krivičnog postupka. Direktor Lakićević i ministar Žugić podvukli su potrebu nastavka jačanja unutrašnjih kapaciteta inspekcij-skih organa i njihove intenzivnije komunikacije i efikasnije saradnje i istakli da će, u analizu rada inspekcij-skih službi, biti strogo poštovan princip nulte tolerancije na neprofesionalno i nesavjesno obavljanje povjerenih poslova od strane inspektora. U cilju veće efikasnosti rada inspekcij-skih organa, zaključeno je da je neophodno imenovati inspektore koji će biti odgovorni za određene teritorijalne oblasti i dogovoreno uvođenje obaveze svih inspektora da pripremaju i Poreskoj upravi dostavljaju evidenciju po pojedinim oblastima, kao i izvještaje o vrsti kontrola, utvrđenim nepravilnostima i preduzetim mjerama, na dnevnoj bazi..."

24.07.2013. godine – Žugić i Kavarić se sastali sa direktorkom u Generalnom direktoratu Evropske komisije za proširenje

Ministar finansija dr Radoje Žugić i ministar ekonomije dr Vladimir Kavarić sa saradnicima sastali su se sa direktorkom za države kandidate u Ge-

neralnom direktoratu Evropske komisije za proširenje, Alehandrom Kas Granje. Sastanku je prisustvovao i ambasador Mitja Drobnič, šef Delegacije EU u Crnoj Gori. Ministar Žugić je upoznao g-đu Kas Granje sa trenutnom ekonomskom situacijom u Crnoj Gori, ukazujući na posvećenost fiskalnoj konsolidaciji, stabilizaciji budžeta i planu povećanja prihoda, kroz intenzivne aktivnosti na planu borbe protiv sive ekonomije. Takođe je predstavnicima EU predočena posvećenost Vlade Crne Gore unapređenju regulatornog okvira i kreiranju osnove za dugoročni ekonomski rast i razvoj. Ministar Kavarić je prezentovao predstavnicima EU aktivnosti Ministarstva ekonomije i osnovne pravce politika koji se tiču budućnosti razvoja aluminijske industrije u Crnoj Gori. Direktorka Kas Granje izrazila je spremnost Evropske komisije da Crnoj Gori pruži dalju podršku u onim oblastima u kojima se u procesu pristupanja očekuje usklađivanje sa pravnom tekovinom i evropskim standardima. Ocjenivši da je ovakva forma susreta izuzetno produktivna i korisna za obje strane, te da su otvoren dijalog i razmjena informacija ključni za uspješan proces pregovora za članstvo Crne Gore u EU, dogovorena je redovna dinamika održavanja sastanaka predstavnika Ministarstva finansija i Ministarstva ekonomije i predstavnika Evropske komisije.

24.07.2013. godine - Održan sastanak operativnog tima zaduženog za realizaciju projekta „Žičara Kotor-Cetinje“

U Ministarstvu finansija je održan sastanak operativnog tima zaduženog za realizaciju projekta „Žičara Kotor-Cetinje“, kojem su, osim ministra Žugića sa saradnicima, prisustvovali gradonačelnik Prijestonice Cetinje Aleksandar Bogdanović i pomoćnik ministra saobraćaja Rešad Nuhodžić, kao i šef Kancelarije EBRD-a za Crnu Goru, Đulio Moreno. Sastanku su prisustvovali i predstavnici konsultantske kuće „DBA group“ iz Italije. Na

sastanku se diskutovalo o više mogućih scenarija finansiranja izgradnje žičare i povrata investiranih sredstava, koje su prisutnima prezentovali predstavnici konsultantske firme „DBA group“. Ističući da je riječ o projektu koji bi, osim brojnih direktnih, imao čitav niz indirektnih benefita po prihode na lokalnom i centralnom nivou, ministar Žugić je izrazio spremnost Vlade Crne Gore da razmotri učešće u njegovoj realizaciji. Takođe je i predstavnik EBRD-a, g-din Moreno, ocjenivši da projekat karakteriše visok stepen finansijske održivosti, izrazio spremnost ove finansijske institucije da odabranom privatnom partneru obezbijedi sredstva potrebna za realizaciju projekta. Na današnjem sastanku je dogovoreno da se, u najskorijem roku, sa zaključcima i predlozima operativnog tima upozna Vlada Crne Gore, kako bi se definisao plan daljih aktivnosti po pitanju realizacije projekta žičare.

31.07.2013. godine - Potpisan Ugovor o realizaciji projekta „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“

Ministar finansija Radoje Žugić i stalni koordinator Sistema UN u Crnoj Gori Rastislav Vrbenski potpisali su Ugovor o podjeli troškova za finansiranje projekta „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“. Osnovni cilj projekta je da uspostavi brzu i efikasniju komunikaciju između građana i organa nadležnih za suzbijanje sive ekonomije, te da građanima omogući da se aktivno uključe u borbu protiv ove negativne pojave. U tom cilju, projekat se oslanja na web i mobilnu aplikaciju „Budi odgovoran“ koja je nagrađena na nedavno završenom takmičenju „Otvorene ideje za Crnu Goru“, a građani je već koriste za prijavljivanje raznih neregularnosti. Projekat će biti praćen intenzivnom javnom kampanjom. Ministar Žugić je ukazao na značaj borbe protiv sive ekonomije za stabilnost javnih finansija, stvaranje ravnopravnih uslova poslova-

nja i poštovanje vladavine prava. S tim u vezi, naglasio je važnost javne podrške i aktivnog učešća građana u kampanji borbe protiv sive ekonomije koju trenutno sprovode nadležne državne institucije. „Da bismo dodatno motivisali građane da ukažu na konkretne slučajeve sive ekonomije, Vlada je odlučila da 50% iznosa kazni izrečenih po prijavama građana bude investirano u svrhe od opšteg društvenog značaja, poput nabavke deficitarne medicinske opreme ili unapređenja uslova u ustanovama socijalne, dječije i zdravstvene zaštite“, naveo je ministar Žugić, dodajući da će sami građani imati odlučujuću riječ u određivanju načina ulaganja ovog novca. Gospodin Vrbenski je izrazio uvjerenje da će aktivnim učešćem u ovom projektu građani predstavljati značajan resurs i podršku institucijama u borbi protiv sive ekonomije. „Naročito značajnom smatram okolnost da projekat objedinjuje potencijale i napore državnih institucija, civilnog društva i građana, čime se ostvaruje sinergijski efekat i partnerstvo u rješavanju ovog važnog društvenog pitanja,“ naglasio je stalni koordinator sistema UN u Crnoj Gori. Projekat „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“ usvojen je na sjednici Vlade prošlog četvrtka, čime je data podrška inicijativi Vladinog Biroa za donose s javnošću i Kreativnog tima Elektrotehničkog fakulteta za objedinjavanje tehničkih, kadrovskih i stručnih resursa javnog sektora, civilnog društva i građana u borbi protiv sive ekonomije. Inicijalno, projekat će se realizovati u periodu od šest mjeseci, a sprovodiće ga međuresorski radni tim zadužen za koordinaciju projektnih aktivnosti i Kancelarija Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP), uz razmatranje uključivanja drugih međunarodnih partnera. Ukupan budžet projekta je 66.000 eura.

02.08.2013. godine – Gostovanje ministra finansija, dr Radoja Žugića u dnevniku Televizije Crne Gore

12.09.2013. godine – Izjava ministra finansija Radoja Žugića nakon sjednice Vlade povodom usvajanja Informacije o kretanju osnovnih fiskalnih parametara u 2013. godini

„... Kod najvažnijih fiskalnih parametara napravili smo značajno pozitivan iskorak – prihodi za prvih osam mjeseci ove godine nadmašili su uporedni period prethodne godine za 6,9 procenata ili u apsolutnom izrazu 48,9 miliona i značajno su viši od plana koji je ambiciozno postavljen – za 3,2 procenta, odnosno apsolutno preko 23 miliona eura. Imali smo značajno veću naplatu PDV-a, pomenuću samo da smo u julu i avgustu ove godine naplatili 47 miliona eura PDV-a, a to su rekordi od kad je PDV uveden u naš poreski sistem. Upoređujući taj stepen naplate sa prethodnom godinom, jul mjesec je zabilježio rast od 26 procenata, a avgust u odnosu na avgust prethodne godine čak 46%. Ovi prihodi su imali dominantan uticaj na pozitivan trend prihoda, a svakako i naplata akciza, koja je bila u većem izrazu... Na rashodnoj strani budžeta, imali smo vandredne rashode koji su generisali veću potrošnju. To su plaćene garancije za Kombinat aluminijuma u iznosu od 103 miliona eura i sudski troškovi, čija se projekcija kreće u iznosu iznad 30 miliona eura. Ovo jeste teret, ali i na neki način rješavanje ranjivosti ranijeg perioda i stvaranje zdravije platforme kada je u pitanju javna potrošnja u našoj državi za narednu godinu... Kada su u pitanju projekcije do kraja godine, želim da istaknem da ćemo u odnosu na plan naplatiti svakako nešto više od 60 miliona eura ili u odnosu na uporedni period prethodne godine nešto više od 100 miliona eura... Na nama je da nastavimo i u narednom periodu sa mjerama fiskalne konsolidacije, odnosno poreskog prilagođavanja i mi smo za naredni period pripremili set mjera koji ćemo vrlo brzo prezentovati prvo Vladi, a onda i javnosti, koji se odnose i na zonu sive ekonomije, ali i na zonu zarada u javnom sektoru. Naime, pripremićemo zakon za zarade u javnom sektoru koji će biti mjera pravednosti, jer ćemo pokušati da za istu

vrstu posla u javnom sektoru obezbijedimo slične nadoknade za rad..."

12.09.2013. godine – Saradnjom sa MMF-om do kvalitetnije statistike

Ministar finansija dr Radoje Žugić primio je u posjetu gospođu Mariu Mantchevu, zamjenicu šefa realnog sektora u Odjeljenju za statistiku MMF-u. G-đa Mantcheva, koja je boravila u Crnoj Gori u cilju pružanja podrške Monstatu u realizaciji projekta unapređenja statistike realnog sektora, istakla je da je Crna Gora ostvarila dobar napredak u dostizanju međunarodnih standarda u oblasti statistike. Veoma je zadovoljna progresom ostvarenim u oblasti godišnjih nacionalnih računa, dok je, po njenim riječima, neophodno dalje unapređenje kvaliteta indikatora za razvoj kvartalnih nacionalnih računa. G-đa Mantcheva je prenijela spremnost MMF-a da Crnoj Gori pruži tehničku podršku u daljem unapređenju kvaliteta nacionalne statistike. Ministar Žugić zahvalio se predstavnicima MMF-a na pomoći i istakao da je Ministarstvo finansija veoma zainteresovano da dalje unapređuje statistički sistem, jer isti proizvodi indikatore neophodne za kreiranje i vođenje ekonomske politike. Za dalju uspješnu implementaciju statističkih standarda i najboljih praksi, istakao je Žugić, neophodno je dalje snaženje kadrovskih kapaciteta Monstatu, što će biti u fokusu pažnje Ministrastva finansija u narednom periodu.

13.09.2013. godine – Susret Žugić – Fotopoulos
Ministar finansija dr Radoje Žugić primio je u prvu zvaničnu posjetu ambasadora Republike Grčke, Iliasa Fotopoulou. Ministar i ambasador

razgovarali su o aktuelnoj ekonomskoj situaciji u dvijema zemljama i reflektovanju svjetske ekonomske krize, kao i o izazovima sa kojima se suočavaju na putu prevazilaženja iste. Sagovornici su ocijenili da sastanak predstavlja kontinuitet prijateljskih odnosa dviju država, ali i potrebu daljeg unapređenja saradnje na svim nivoima. Energetika i energetska efikasnost, poljoprivreda, turizam i održivi razvoj i saobraćaj označene su kao oblasti u kojima bi pospješenje saradnje moglo rezultirati ekonomskom razvoju obje zemlje. Sastanak je završen ocjenom da je pred Crnom Gorom i Grčkom period jačanja ekonomskih veza, pa je, u tom smislu, dogovoreno da u fokusu daljeg partnerstva bude promovisanje investicionih mogućnosti Crne Gore grčkim investitorima.

27.09.2013. godine – Ministar Žugić sastao se sa predstavnicima Advokatske komore Crne Gore

U Ministarstvu finansija održan je sastanak ministra finansija dr Radoja Žugića i njegovih saradnika sa predstavnicima Advokatske komore Crne Gore, na čelu sa predsjednikom – advokatom Zdravkom Begovićem. Glavna tema sastanka odnosila se na pitanje oporezivanja advokatske djelatnosti, u svijetlu pripremljenog Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica koji predviđa isključivanje advokatske djelatnosti iz sistema paušalnog oporezivanja. U uvodnom izlaganju, ministar Žugić je istakao da je glavna namjera ovakvog pristupa unapređenje poreske discipline i dostizanje višeg nivoa fiskalne održivosti i, time, obezbijedivanje stabilnih javnih finansija. Predstavnicima Advokatske komore istakli su da razumiju i podržavaju napore Ministarstva finansija da, kroz revidiranje poreske politike, obezbijedi stabilnost i održivost javnih finansija. Istovremeno su ukazali na činjenicu da bi primjena predloženih rješenja koja se odnose na ukidanje paušalnog oporezivanja i uvođenje obračuna poreza po stvarnom dohotku (što bi se

reflektovalo i na obračun doprinosa) predstavlja značajan fiskalni teret za predstavnike jednog dijela advokatske djelatnosti, te da bi u posebno nezavidan položaj dovela najranjivije kategorije advokata, odnosno one sa najnižim prihodima. Razumijevajući i uvažavajući iznijete razloge advokata, predstavnici Ministarstva finansija su izrazili spremnost da se, u postupku predstojeće javne rasprave, kao i kroz naredne sastanke u istom sastavu, zajednički iznađe model koji bi podrazumijevao utvrđivanje osnovice na koju bi se obračunavali doprinosi, a koja bi bila upodobljena sa ostvarenim prihodima advokata. Na sastanku je, takođe, najavljeno da će, u najskorijem roku, biti definisan zakonski okvir koji će poreskim dužnicima omogućiti da, uz eventualan otpis kamate, za dugove starije od jedne godine, jednokratno izmire obaveze iz prethodnog perioda. Predstavnici Advokatske komore pozitivno su se izrazili prema pomenutoj inicijativi.

30.09.2013. godine – Saopštenje sa sastanka predstavnika Ministarstva finansija, Poreske uprave, sindikata i firme „Albona“

Ministar finansija Radoje Žugić i direktor Poreske uprave Milan Lakićević sa saradnicima primili su, na zahjev Saveza sindikata Crne Gore, predstavnike ovog udruženja, kao i predstavnike firme „Albona“. U ime Saveza sindikata, sastanku su prisustvovali Zoran Masoničić, generalni sekretar Saveza sindikata i Sonja Knežević, predsjednica Granskog sindikata trgovine, dok su ispred „Albone“ bili prisutni predstavnici uprave, Nataša Lučić i Goran Živković. Sastanak je bio prilika da se razmotre pravci daljeg djelovanja Države po pitanju aktuelne situacije u kompaniji Albona, prvenstveno iz razloga što se ista posebno negativno reflektuje na radnike ove firme. Stoga je istaknuto da je primarna namjera Ministarstva finansija i Poreske uprave da, u mjeri koja je moguća i koju dozvaljava zakonski okvir, pomognu radnicima „Albone“ da ostvare

svoja prava. U tom smislu je potvrđena spremnost Države da se, u slučaju uspješne naplate potraživanja od „Albone“ kroz prodaju pokretne imovine kojom ovo preduzeće raspolaže, cjelokupna sredstva usmjere za izmirenje duga po osnovu poreza i doprinosa za zaposlene i, na taj način, omogućiti povezivanje radnog staža i isplatu ličnih dohoda. Napomenuto je da kod eventualne prodaje ove imovine, pravo preče naplate ima kreditor, odnosno banka, kao nosilac založnog prava prvog reda. Na sastanku je zaključeno da je postupak plijenidbe imovine koji slijedi apsolutno opravdan, ne samo zbog direktnih negativnih efekata po radnike „Albone“, već i indirektnih koji se, u prvom redu, reflektuju po dobavljače kojima ova kompanija duguje oko 10 miliona eura. Iznešen je stav da bi i ranija ovakva reakcija Države bila opravdana, te da su se Poreska uprava i Ministarstvo finansija uzdržavali od te mjere prvenstveno zbog socijalne dimenzije, odnosno činjenice da bi ona dovela do ugrožavanja zaposlenih. Na sastanku je bilo riječi i o brojnim nelogičnostima u poslovanju „Albone“, koje su konstatovane tokom inspeksijskog nadzora, a tiču se, između ostalog, neslaganja u novčanim tokovima u vrijednosti koja iznosi skoro 13 miliona eura. Stoga je sa sastanka upućen javni poziv svim nadležnim organima da, svako iz svoje nadležnosti, utvrde odgovornost po svim aspektima navedenih nepravilnosti. Takođe je ocijenjeno da bi bilo opravdano obratiti se nadležnim organima u cilju provjere „deponovanih sredstava garancije“, pruženih od strane većinskog vlasnika. Predstavnici „Albone“ upoznali su ministra finansija i direktora Poreske uprave sa nastojanjima da se, tokom pregovora sa potencijalnim zakupcima objekata u kojima su se nalazili marketi „Albone“, postigne dogovor da radnici ove firme budu preuzeti od strane novog poslodavca. Predstavnici Vlade pozdravili su napore predstavnika „Albone“ u tom pravcu i izrazili spremnost Države da, ukoliko postoje objektivni razlozi na osnovu kojih se nedvosmisleno može zaključiti da postoji šansa za oporavak firme, bezrezervno i prvenstveno zbog socijalne dimenzije i velikog broja zaposlenih, da svoj doprinos revitalizaciji ovog preduzeća...”

Marija Radenović
portparol
Ivona Mihajlović
asistent portparola

„Pravci razvoja Crne Gore 2013–2016. godine“ sprovođenje, monitoring i evaulacija

Jasna Janjić

Vlada Crne Gore je, na sjednici održanoj 28. marta 2013. godine, donijela Pravce razvoja Crne Gore 2013–2016. godine (u daljem tekstu: Pravci razvoja) i time realizovala obavezu utvrđivanja vizije socio-ekonomskog razvoja, koju ima kao zemlja kandidat za članstvo u EU.

Pravcima razvoja su identifikovane oblasti politika i potpolitika, u okviru pravaca razvoja "pametni rast", "održivi rast" i „inkluzivni rast“¹, predložene investicije/razvojne mjere i utvrđeni autentični razvojni interesi Crne Gore. Istovremeno, predložena su rješenja za usklađivanje ciljeva sektorskih i nacionalnih strategija u različitim oblastima razvoja, uz:

- jačanje konzistentnosti strukturnih i institucionalnih reformi sa razvojno-orijentisanim javnim mjerama i investicijama;
- identifikaciju razvojnih mjera i investicija koje

1 - Pametni rast predstavlja inovacije, digitalizaciju i mobilnost mladih ljudi, održivi rast poboljšanu efikasnost korišćenja resursa i industrijsku politiku, dok je inkluzivni rast u funkciji povećanja zaposlenosti i smanjenje siromaštva. Sve države članice EU, kao i zemlje kandidati, imaju u vidu takvu strukturu prilikom pripremanja strateških dokumenata, prije dodjele sredstava iz strukturnih ili IPA fondova.

su prilagodjene Startegiji razvoja EU 2020;

- unapređenje konzistentnosti između sektorskih i tematskih programskih dokumenata u dijelu javnih investicija;
- početak programiranja investicija koje su konzistentne sa EU finansijskim višegodišnjim okvirom.

Strateški cilj razvoja definisan Pravcima razvoja je povećanje kvaliteta života pojedinca u Crnoj Gori u dugom roku. U funkciji ostvarivanja strateškog cilja ekonomske politike Crne Gore, i formalno su utvrđena četiri prioritetna sektora razvoja (turizam, energetika, poljoprivreda i ruralni razvoj i industrija).

Za realizaciju ciljeva datih Pravcima razvoja, uzimajući u obzir prirodne resurse Crne Gore, kao njene komparativne prednosti, identifikovano je 18 oblasti politika i utvrđeno šest prioriteta:

- Nauka i obrazovanje
- Mala i srednja preduzeća
- Tržište rada
- Prostorno planiranje
- Transport
- Efikasna država

Polaznu osnovu prilikom definisanja pravca razvoja i identifikovanja politika/potpolitika Pravaca razvoja-a činili su: koncept „zelene ekonomije“; razvojni prioriteti; relevantne sektorske strategije i makroekonomski i fiskalni okvir 2013-2016.

U cilju obezbjeđenja adekvatne koordinacije državnih institucija uključenih u implementaciju Pravaca razvoja, odnosno upravljanja implementacijom na strateškom nivou, u toku je uspostavljanje institucionalne strukture za sprovođenje, monitoring i evaluaciju rezultata, kao i finansijsku implementaciju Pravaca razvoja Crne Gore 2013-2016. godine. S tim u vezi, u proceduri je formiranje Koordinacionog tima u kome će, pored predstavnika Ministarstva finansija, biti i predstavnici ministarstava čijim djelokrugom rada su obuhvaćeni razvojni prioriteti definisani Pravcima razvoja, kao i javna tijela uključena u implementaciju mjera Pravaca razvoja. Osim navedenog, povezane su strukture za izradu i implementaciju Pravaca razvoja sa IPA strukturama za implementaciju. Naime, predloženo je da se za članove Koordinacionog tima imenuju: šef implementacionog tijela koje je zaduženo za nabavke, ugovaranja i plaćanja iz sredstava pretpristupne pomoći za komponente IPA I, IPA II i IPA IV; Visoki programski službenik u Ministarstvu ekonomije koji će, u narednoj finansijskoj perspektivi, biti nadležan za pitanje klastera u okviru komponente III – regionalni razvoj; šef Ugovaračkog tijela za IPA V komponentu – ruralni razvoj; Visoki programski službenik u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, a ujedno i šef operativne strukture za IPA III komponentu – regionalni razvoj; Visoki programski službenik u Ministarstvu saobraćaja i pomorstva, a ujedno i šef tijela koje je odgovorno za prioritete i mjere u okviru IPA III komponente; Visoki programski službenik u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, a ujedno i šef operativne strukture za IPA IV komponentu – razvoj ljudskih resursa; Strateški koordinator za IPA III i IPA IV komponente; Nacionalni službenik za ovjeravanje.

Ministarstvo finansija je nadležno za predsjedavanje Koordinacionim timom i obradu i procesiranje odgovarajućih dokumenata (informacije o realizaciji Pravaca razvoja, odluke o izmjenama, odnosno novim mjerama za dostizanje zacrtanih ciljeva, kao i Pravci razvoja za naredni četvorogodišnji period).

Zadatak Koordinacionog tima je obezbjeđivanje efikasne implementacije Pravaca razvoja i, s tim u vezi:

- monitoring napretka implementacije, na osnovu dokumenata dostavljenih od strane upravljačkih organa, tj. resornih ministarstava;
- revizija i promjena mjera u Pravcima razvoja, koje bi bile odgovarajuće za postizanje ciljeva ili poboljšanje upravljanja mjerama, uključujući i njihove finansijske resurse;
- razmatranje i odobravanje predloga promjene sadržaja mjera;
- informisanje Vlade, jednom godišnje, o realizaciji Pravaca razvoja i
- finalizacija Pravaca razvoja, za naredni period, i njihovo dostavljanje Vladi Crne Gore na usvajanje.

Strategija monitoringa i evaluacije odnosi se na prikupljanje podataka, analizu i smještanje podataka, tokove i formate izvještavanja, preglede i komunikaciju rezultata Pravaca razvoja.

Cilj strategije za evaluaciju i monitoring je uspostavljanje snažnog, sveobuhvatnog, integrisanog, usaglašenog i koordinisanog sistema, kako bi se pratila implementacija Pravaca razvoja, kao i evaluacija njihovog uticaja. Shodno tome, strategija je zasnovana na principima čiji je cilj institucionalizacija monitoringa i evaluacije, kao alata za bolje upravljanje javnim sektorom, transparentnost i odgovornost, kao i za podršku opštem strateškom usmjerenju Pravaca razvoja i postizanju rezultata.

Strategija monitoringa i evaluacije obuhvata indikatore na makroekonomskom i sektorskom nivou, a koji će biti primijenjeni pri mjerenju učinka implementacije i postignutih rezultata tokom planiranog perioda. Strategija će biti osnova za prikupljanje informacija o ključnim tačkama Pravaca razvoja, napretku politika i inicijativa, implementaciji, procjeni neposrednih rezultata i dugoročnih efekata. Sve ovo će činiti važne elemente za inicijative u Pravcima razvoja i, istovremeno, olakšati proces donošenja odluka na osnovu rezultata.

Na operativnom nivou, djelokrug strategije monitoringa i evaluacije pokrivaće sve aspekte Pravaca razvoja, uključujući implementaciju (inpute, aktivnosti i outpute), rezultate, relevantnost

mjerjenja i aktivnosti, efikasnost (optimalno korišćenje resursa), efektivnost i procjenu uticaja rezultata Pravaca razvoja i njihovu održivost.

Uspostavljanje dobro koordinisanog i sveobuhvatnog sistema monitoringa i evaluacije, čiji je cilj efikasno praćenje, evaluacija i povratne informacije o implementaciji i rezultatima Pravaca razvoja, podrazumijeva direktnu ili indirektnu uključenost svih administrativnih organa (ministarstava) i drugih stejkholdera u aktivnostima monitoringa i evaluacije. Dakle, biće primijenjen participativni pristup, koji zahtijeva učešće svih ključnih činilaca, što će im omogućiti vlasništvo nad sistemom i korišćenje rezultata za buduće aktivnosti.

U svrhu procjene uticaja, u skladu sa ciljevima, i analize efekata, u skladu sa trenutnom evaluacijom, potrebno je provjeriti Pravce razvoja. Ovaj pregled analizira potrebu za finansijskim resursima, efektivnost planiranja, kao i socio-ekonomske efekte. Kvalitet, efektivnost i efikasnost implementacije Pravaca razvoja biće poboljšana kroz monitoring i evaluaciju.

Indikatori koji se koriste u sistemu evaluacije i monitoringa (osnovni indikatori, output indikatori, indikatori rezultata i uticaja) namijenjeni su za mjerenje napretka, efektivnosti i efikasnosti Pravaca razvoja u poređenju sa početnim stanjem i definisanim strateškim i operativnim ciljevima.

Početni indikatori su određeni u kontekstu analize situacije prije početka finansijskog perioda. Osnovni indikatori su bili temelj za pripremu SWOT analize i izradu modela Pravaca razvoja. Na kraju perioda finansiranja osnovni indikatori će biti ažurirani, kako bi se prikazao napredak.

Indikatori outputa, odnosno rezultata uticaja su dodijeljeni mjerama i njihovim ciljevima. U mjeri u kojoj je bilo to moguće, ciljevi su kvantifikovani prije početka programa.

Uspjeh strategije monitoringa i evaluacije zavisice od sljedećih faktora:

- političke volje i posvećenosti transparentnosti, odgovornosti i rezultatima;
- usklađenosti matrice učinka i rezultata Pravaca razvoja, koja definiše rezultate realizacije (inpu-

ti-strategije-outputi) Pravaca razvoja;

- pomjeranje paradigme i spremnost za promjene u ministarstvima i drugim stejkholderima, kako bi se postigli rezultati;
- opredijeljenih budžetskih sredstava za monitoring i uspostavljanje fonda za evaluaciju, kako bi se finansirale ove aktivnosti.

Operacionalizacija predložene strategije monitoringa i evaluacije ima sljedeće implikacije:

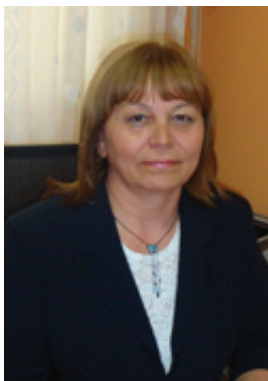
- poboljšanje postojećih informacionih sistema za monitoring i evaluaciju, kako bi se osigurala objektivna i racionalna osnova za efikasno praćenje, evaluaciju i povratne informacije o aktivnostima i rezultatima Pravaca razvoja i
- postepeno uspostavljanje funkcionalnih jedinica za monitoring i evaluaciju u ministarstvima, u kojima bi eksperti za monitoring i evaluaciju bili statističari i ekonomisti.

Pravci razvoja se sprovod u skladu sa raspoloživim mogućnostima, iako formalno nijesu stvorene sve institucionalne pretpostavke, odnosno formirane strukture za sprovođenje, monitoring i evaluaciju rezultata, kao i njihovu finansijsku implementaciju. Na operativnom nivou, sve nadležne institucije realizuju odgovarajuće segmente Pravaca razvoja, koji su, inače, samo dio njihovih aktivnosti.

Pravci razvoja, sa konkretnim projektima i finansijskom strukturom, su osnova za programiranje investicija na državnom nivou u periodu od 2013. do 2016. godine, odnosno za uspostavljanje direktne veze između sredstava i razvojnih prioriteta. Istovremeno, Pravci razvoja su osnova za programiranje investicija koje će se finansirati sredstvima IPA fondova u periodu od 2014. do 2020. godine.

Jasna Janjić
načelnica Direkcije za strukturne politike
(Direktorat za ekonomsku politiku i razvoj)

Metodologija rada unutrašnje revizije u javnom sektoru

Stoja Ročenić

Polazna osnova za razumijevanje uloge unutrašnje revizije je definicija unutrašnje revizije. Prema definiciji Međunarodnog instituta internih revizora (IIA), unutrašnja revizija je „aktivnost nezavisnog, objektivnog uvjeravanja i savjetodavna aktivnost, osmišljena sa ciljem da doda vrijednost i unaprijedi poslovanje subjekta. Ona pomaže subjektu da ostvari svoje ciljeve uvođenjem sistematičnog, disciplinarnog pristupa procjeni i unaprijeđenju efektivnosti procesa upravljanja rizikom, kontrola i procesa upravljanja”.

Ova definicija sadrži misiju i cilj unutrašnje revizije.

Misija unutrašnje revizije je da pomaže subjektu da ostvari svoje ciljeve uvođenjem sistematičnog, disciplinarnog pristupa ocjeni i unapređenju efikasnosti procesa upravljanja rizikom, kontrola i procesa upravljanja.

Osnovni cilj unutrašnje revizije je da pruži pomoć rukovodstvu subjekta u ostvarenju utvrđenih ciljeva, ispitujući rizike i uspostavljene kontrole u odnosu na utvrđene ciljeve. Ona dodaje vrijednost subjektu kada obezbjeđuje objektivno uvjeravanje rukovodstvu subjekta da su uspostavljene

kontrole za upravljanje rizicima u subjektu i da su adekvatne i efektivne.

Postoji više metodologija za obavljanja pojedinačne revizije (metodologija zasnovana na reviziji finansijskih izvještaja, transakcija, sistema i sl.). Jedan od osnovnih pristupa koji primjenjuju unutrašnji revizori u javnom sektoru je sistemska revizija koja se bazira na procjeni rizika. Ovaj pristup podrazumijeva uspostavljanje ciljeva sistema, identifikovanje rizika i kontrola, kao i ocjenu adekvatnosti i efektivnosti kontrola u odnosu na rizike.

Unutrašnji revizori u javnom sektoru Crne Gore primjenjuju metodologiju rada unutrašnje revizije zasnovane na reviziji sistema. Ova metodologija propisana je Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, a detaljno definisana Priručnikom za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija, u skladu sa Međunarodnim standardima za profesionalnu praksu unutrašnje revizije.

Javni sektor u smislu pomenutog zakona čine: korisnici sredstava budžeta Crne Gore, budžeta opština, državni fondovi, nezavisna regulatorna

tijela, akcionarska društva i druga pravna lica u kojima država ili opštine imaju većinski vlasnički udio.

Metodologija rada unutrašnje revizije zasnovana na reviziji sistema ima za cilj ocjenu sistema upravljanja rizikom, kroz procjenu rizika i internih kontrola u odnosu na rizike, kojima se obezbjeđuje ostvarivanje utvrđenih ciljeva subjekta, a ne samo na tačnost i usklađenost transakcija.

Revizija sistema je strukturna analiza i procjena u kojoj mjeri sistemi unutrašnjih kontrola obezbjeđuju ostvarivanje ciljeva subjekta.

Kontrola je svaka aktivnost rukovodstva i ostalih zaposlenih preduzeta sa ciljem upravljanja rizicima i povećanja vjerovatnoće ostvarivanja utvrđenih ciljeva subjekta.

Rizik je u sistemu šansa ili mogućnost neostvarivanja jednog ili više ciljeva subjekta.

Metodologija rada unutrašnje revizije zasnovana na reviziji sistema, podrazumijeva obavljanje pojedinačne revizije kroz sljedeće faze:

- Planiranje revizije
- Evidentiranje sistema
- Ocjena sistema
- Testiranje
- Revizorski nalazi
- Revizorski izvještaj
- Akcioni plan

Ima dosta sličnosti u nekim fazama revizije, ali su razlozi za vršenje sličnih zadataka različiti. Uspjeh bilo koje pojedinačne revizije zavisi od pravilnog okončanja svake od ovih faza.

Planiranje pojedinačne revizije podrazumijeva izradu plana za obavljanje pojedinačne revizije u skladu sa godišnjim planom.

Prema standardu izvođenja (IIA) 2200 planiranje pojedinačne revizije zahtijeva da interni revizori moraju sačiniti i dokumentovati plan za svaku pojedinačnu reviziju koji uključuje ciljeve, obuhvat, vrijeme i alokaciju resursa. Ovo je ključna faza u procesu vršenja revizije, koja obezbjeđuje da su rukovodioci aktivno uključeni u reviziju od samog početka i da revizija usmjerava pažnju na

prave stvari. Opšte je poznato da dobar plan znači pola obavljenog posla.

U godišnjem planu revizije navode se sistemi/procesi koje će biti predmet revizije tokom godine za koju se plan donosi. Prije otpočinjanja pojedinačne revizije, priprema se plan za svaku pojedinačnu reviziju, kako bi se izvršila adekvatna raspodjela resursa i sačinio plan kojim se usmjeravaju i kontrolišu ovi resursi.

Planiranje obuhvata četiri glavna koraka: preliminarni pregled, utvrđivanje zadataka revizije, pripremu plana revizije i početni sastanak za reviziju. Prije započinjanja sastavljanja plana, potrebno je prikupiti dovoljno relevantnih informacija o sistemu ili procesu koji će predmet revizije kroz preliminarni pregled. Preliminarni pregled treba jasno da definiše reviziju sistema kao što je predstavljeno u godišnjem planu rada, uspostavi granice tog sistema (gdje počinju i gdje završavaju) i identifikuje bilo koju vrstu povezivanja sa drugim sistemima i bilo kojim drugim planiranim revizijama. Ovo pruža osnovu za planiranje zadataka revizije, uključujući ciljeve, područje i obuhvat revizije, o čemu treba postići dogovor sa rukovodiocima odgovornim za područje nad kojim se vrši revizija. Korisno je održati i sastanak sa rukovodstvom organizacione jedinice koja je obuhvaćena revizijom, a nakon toga pripremiti nalog za reviziju na obrazcu koji je sastavni dio Priručnika za unutrašnju reviziju.

Evidentiranje sistema se vrši da bi se utvrdilo kako sistem/proces koji je obuhvaćen revizijom zaista funkcioniše, a ne kako propisi nalažu da treba da funkcioniše. Unutrašnji revizori vrše evidentiranje sistema kako bi potvrdili da li su razumjeli kako sistem funkcioniše, povezanost između sistema, kako se sistem uklapa u organizacionu jedinicu i subjekat i da bi lakše procijenio nivo do kojeg interne kontrole sprječavaju ili utvrđuju i koriguju grešku.

Ocjena sistema je treća faza i vrši se po završenom evidentiranju sistema, kada unutrašnji revizori prikupe dovoljno relevantnih informacija o tome kako sistem ili proces koji je predmet revizije funkcioniše. Potrebno je izvršiti pregled kontrolnih ciljeva koje su postavili tokom faze planiranja, kako bi utvrdili da li su adekvatni i da li su potrebni dodatni kontrolni ciljevi. Za sva-

ki kontrolni cilj potrebno je pripremiti poseban obrazac dokument za ocjenu kontrola, koji je sastavni dio Priručnika za unutrašnju reviziju. Nakon toga potrebno je identifikovati rizike vezane za svaki kontrolni cilj (tj. šta u sistemu može krenuti u neželjenom pravcu) i kontrole koje postoje u tom sistemu, koje trebaju biti jasno prikazane u opisu sistema koji je pripremljen u fazi evidentiranja. U ovoj fazi vrši se ocjena sistema i svake kontrole u tom sistemu kako bi se utvrdila adekvatnost kontrola.

Testiranje je faza u kojoj revizori protvrđuju efektivnost uspostavljenih kontrola, tj. da li rade ono što im je zadatak. Bitno je naglasiti da se testiranje vrši da bi se utvrdilo da li kontrole funkcionišu, a ne da bi se utvrdila tačnost transakcija. Unutrašnji revizori koriste testiranje radi ocjene operativnosti sistema i da formiraju ili podrže mišljenje o adekvatnosti ili neadekvatnosti kontrola. To se radi mjerenjem određenih karakteristika odabranih transakcija ili procesa i poređenjem rezultata sa očekivanjem. Testiranje se evidentira na obrazcu za testiranje koji je sastavni dio Priručnika.

Revizorski nalazi - Ovo je faza u kojoj revizori treba da objedine sve informacije prikupljene u prethodnim fazama revizije i odluče o čemu će izvještavati rukovodstvo u nacrtu revizorskog izvještaja. O revizorskim nalazima, zaključcima i mogućim preporukama unutrašnji revizori počinju da razmišljaju od faze ocjena sistema, što se evidentira na propisanom obrazcu za revizorske nalaze. Unutrašnji revizori moraju zasnovati zaključke na odgovarajućim nalazima i ocjenama, što će im olakšati pisanje nacrta revizorskog izvještaja i usaglašavanje nalaza i preporuka sa rukovodstvom. Dobra je praksa da se o nalazima revizije neformalno razgovara sa rukovodstvom prije početka pisanja izvještaja.

Revizorski izvještaj je krajnji proizvod revizije. Za svaku izvršenu reviziju sačinjava se nacrt revizorskog izvještaja, koji se dostavlja rukovodiocu organizacione jedinice koja je bila predmet revizije, radi izjašnjavanja na navode iz nacrta izvještaja. Nakon konsultacija sa rukovodiocem organizacione jedinice i izjašnjenja na nacrt revizorskog izvještaja unutrašnji revizori sačinjavaju konačni revizorski izvještaj, koji sa prijedlogom plana aktivnosti za sprovođenje preporuka do-

stavlja rukovodiocu jedinice za unutrašnju reviziju i rukovodiocu subjekta. Rukovodilac subjekta obavještava rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju o usvajanju plana aktivnosti u roku od 30 dana od dana prijema konačnog revizorskog izvještaja i o preduzetim mjerama.

Akcioni plan je neophodan za evidentiranje i praćenje sprovođenja preporuka unutrašnje revizije od strane rukovodstva. Akcioni plan se priprema uz svaki revizorski izvještaj, na propisanom obrazcu i sadrži sve preporuke obuhvaćene revizorskim izvještajem, komentare rukovodstva, ko je odgovoran i rok za sprovođenje preporuke. O akcionom planu, odnosno sprovođenju preporuka mora se postići saglasnost sa rukovodiocem subjekta. Na osnovu usaglašenog akcionog plana rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju utvrđuje raspored praćenja sprovođenja datih preporuka.

Da bi unutrašnja revizija u javnom sektoru ostvarila svoju misiju i cilj, potrebno je da unutrašnji revizori u obavljanju pojedinačne revizije, pored nacionalnih propisa i međunarodnih standarda za profesionalnu praksu unutrašnje revizije, primjenjuju i propisanu metodologiju rada unutrašnje revizije i uspostave postupak praćenja sprovođenja datih preporuka. Ukoliko unutrašnji revizori obezbijede sprovođenje datih preporuka pomoći će subjektu da ostvari svoje ciljeve, a time će ostvariti i svoj cilj i misiju.

Stoja Roćenović
načelnica Direkcije za
harmonizaciju unutrašnje revizije
(Direktorat za centralnu harmonizaciju)

Realizacija javne potrošnje na lokalnom nivou u III kvartalu 2013. godine

mr Snežana Mugoša

Mersija Purišić

I - OSTVARENI PRIMICI

Ostvareni primici budžeta opština za period januar - septembar 2013. godine iznose 148,45 miliona eura, što čini 81,29% planiranih primitaka za navedeni period.

U narednoj tabeli dat je pregled planiranih i ostvarenih primitaka budžeta opština za period I-IX 2013. godine:

Opština	Prihodi lokalne samouprave u periodu I-IX 2013. godine (u mil. €)		
	Plan	Izvršenje	% izvršenja
Andrijevica	1,49	1,37	91,56
Bar	13,99	10,80	77,22
Berane	4,68	4,30	91,80
Bijelo Polje	7,91	7,20	91,03
Budva	34,57	19,74	57,10
Danilovgrad	2,69	2,10	77,96
Herceg Novi	10,39	11,63	111,96
Kolašin	5,97	1,63	27,36
Kotor	10,85	9,48	87,42
Mojkovac	1,96	1,33	67,84
Nikšić	9,73	12,44	127,90
Plav	2,15	1,81	84,16
Plužine	3,01	3,14	104,23
Pljevlja	12,58	7,19	57,18
Podgorica	33,15	32,35	97,58
Rožaje	3,50	3,04	86,89
Tivat	10,17	9,05	88,99
Ulcinj	6,50	3,97	61,07
Cetinje	4,92	3,96	80,40
Šavnik	1,16	1,04	90,22
Žabljak	1,26	0,89	70,25
UKUPNO	182,63	148,45	81,29

II – IZVRŠENJE RASHODA

Ukupni izdaci lokalne samouprave za period januar – septembar 2013. godine planirani su u iznosu od 182,63 miliona eura, dok je ukupno izvršenje opštinskih budžeta za navedeni period 136,13 miliona eura, što čini 74,54% izvršenja u odnosu na plan za period januar – septembar 2013. godine.

Opština	Izdaci lokalne samouprave u periodu I-IX 2013. godine (u mil. €)		
	Plan	Izvršenje	% izvršenja
Andrijevica	1,49	1,07	71,36
Bar	13,99	10,53	75,31
Berane	4,68	4,30	91,79
Bijelo Polje	7,91	7,18	90,70
Budva	34,57	19,07	55,16
Danilovgrad	2,69	2,01	74,88
Herceg Novi	10,39	11,40	109,76
Kolašin	5,97	1,32	22,14
Kotor	10,85	8,65	79,79
Mojkovac	1,96	1,28	65,09
Nikšić	9,73	12,36	127,00
Plav	2,15	1,77	82,30
Plužine	3,01	2,11	70,10
Pljevlja	12,58	6,94	55,18
Podgorica	33,15	28,16	84,94
Rožaje	3,50	2,93	83,75
Tivat	10,17	5,67	55,77
Ulcinj	6,50	3,85	59,15
Cetinje	4,92	3,95	80,29
Šavnik	1,16	0,72	62,31
Žabljak	1,26	0,87	68,56
UKUPNO	182,63	136,13	74,54

III - BUDŽETSKO ZADUŽENJE

Dug lokalne samouprave po kreditima na 30.09.2013. godine iznosio je 111,86 miliona eura ili 3,37% procijenjenog BDP-a za 2013. godinu.

U sljedećoj tabeli dat je pregled stanja duga po kreditima po jedinicama lokalne samouprave na 30.09.2013. godine:

NAZIV OPŠTINE	30.09.2013.
Andrijevica	124.402,00
Bar	6.889.112,00
Berane	4.794.103,74
Bijelo Polje	8.315.960,25
Budva	7.011.717,50
Danilovgrad	634.099,63
Kolašin	3.752.326,36
Kotor	5.125.776,86
Mojkovac	377.727,74
Nikšić	15.387.341,19
Plav	1.254.994,99
Plužine	671.328,35
Prijvlja	8.885.661,88
Podgorica	29.007.474,98
Rožaje	940.799,40
Tivat	4.783.055,00
Ulcinj	2.796.831,64
Cetinje	4.739.130,00
Šavnik	265.531,98
Žabljak	181.836,00
Herceg Novi	5.917.980,93
UKUPNO	111.857.192,42

IV – NEIZMIRENE OBAVEZE

Ukupne neizmirene obaveze lokalne samouprave na 30.09.2013. godine iznosile su 102,84 miliona eura.

U strukturi neizmirenih obaveza, najveći dio se odnosi na neizmirene obaveze za tekuće rashode – 50,56 miliona eura. Obaveze za kapitalne izdatke iznosile su 28,42 miliona eura, a obaveze po pozajmicama i kreditima 17,52 miliona eura.

OPŠTINA	Obaveze za tekuće rashode	Obaveze po transferima za socijalnu zaštitu	Obaveze za transfere institucijama, pojedincima, NVO	Obaveze za kapitalne izdatke	Obaveze po pozajmicama i kreditima	Obaveze iz rezervi	UKUPNE OBAVEZE
Andrijevica	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bar	2.603.119,00	0,00	620.000,00	996.580,00	3.072.643,00	0,00	7.292.342,00
Berane	6.367.307,33	0,00	0,00	327.011,42	37.077,76	0,00	6.731.396,51
Bijelo Polje	4.940.739,00	7.087,00	411.983,00	3.088.510,00	715.387,00	11.190,00	9.174.896,00
Budva	7.586.210,47	1.012,43	2.943.647,28	19.702.548,18	0,00	38.631,21	30.272.049,57
Danilovgrad	2.151.024,90	0,00	20.602,20	0,00	0,00	0,00	2.171.627,10
Herceg Novi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kolašin	3.765.278,56	0,00	109.192,38	833.013,29	423.352,68	0,00	5.130.836,91
Kotor	253.652,00	1.603,00	96.982,00	0,00	184.666,00	0,00	536.903,00
Mojkovac	259.675,12	0,00	0,00	24.936,37	10.350,18	0,00	294.961,67
Nikšić	2.953.426,90	1.728,00	853.267,06	2.256.378,05	8.444.705,74	30.517,03	14.540.022,78
Plav	1.598.399,89	0,00	17.199,21	83.916,60	1.370.201,13	13.604,00	3.083.320,83
Plužine	8.654,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8.654,25
Pljevlja	7.381.997,89	2.996,50	734.956,17	730.195,04	76.940,98	2.899,02	8.929.985,60
Podgorica	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rožaje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tivat	10.961,64	0,00	25.522,78	13.984,00	0,00	0,00	50.468,42
Ulcinj	3.416.192,34	42.356,99	9.850,00	17.223,78	2.556.434,05	0,00	6.042.057,16
Cetinje	6.657.045,00	0,00	341.366,00	335.857,00	628.287,00	0,00	7.962.555,00
Žabljak	328.169,39	0,00	0,00	7.372,00	0,00	0,00	335.541,39
Šavnik	276.117,26	0,00	4.956,68	0,00	651,00	0,00	281.724,94
UKUPNO	50.557.970,94	56.783,92	6.189.524,76	28.417.525,73	17.520.696,52	96.841,26	102.839.343,13

mr Snežana Mugoša
 načelnica Direkcije za praćenje budžeta lokalnih samouprava, regulatornih agencija i javnih preduzeća i
 drugih implicitnih budžetskih obaveza (Direktorat za budžet)
 Mersija Purišić
 samostalna savjetnica I
 (Direktorat za državni trezor)

Info/web aktivnosti Ministarstva finansija u periodu od 1. jula do 30. septembra 2013. godine

Ivona Mihajlović

02.07.2013. godine – Održan trening na teme "Državna pomoć za zaštitu životne sredine" i „Državna pomoć za istraživanje, razvoj i investicije“

Drugog jula 2013. godine održan je trening na teme "Državna pomoć za zaštitu životne sredine" i „Državna pomoć za istraživanje, razvoj i investicije“. Pomenutim treninzima rukovodio je SAM GIZ ekspert Mikolaj Stasiak, koji je održao i predavanje na temu „Pregovori za pristupanje EU – poljsko iskustvo“. Cilj održavanja ove obuke je usklađivanje standarda Evropske komisije u oblastima životne sredine i nauke sa pravilima dodjele državne pomoći. Ekspert Stasiak istakao

je značaj pojedinih aspekata u fazi pregovora, nakon kojih neminovno slijedi unakrsna provjera oblasti državna pomoć i zaštita životne sredine, kako bi se obezbijedila koherentnost. Stasiak je naveo da je u poljskom iskustvu pristupanja, kao i kod većine drugih zemalja, bilo neophodno definisati tzv. tranzicione periode za navedene oblasti koji bi morali biti međusobno kompatibilni. Takođe je naglasio značaj usklađivanja oblasti istraživanja, razvoja i investicija sa postojećim standardima dodjele državne pomoći, odnosno Uredbom o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći.

02.07.2013. godine – Saopštenje vezano za aktiviranje garancije izdate za kredite odobrene KAP-u

VTB i OTP banka obavijestile su Vladu Crne Gore o aktiviranju garancija izdatih za kredite koje su ove dvije banke odobrile Kombinat aluminijuma Podgorica, u iznosu od 102 miliona eura. U cilju izvršenja ovih obaveza, nastalih momentom izdavanja garancija, Vlada Crne Gore vodi pregovore o sklapanju kreditnih aranžmana, čije

je izvršenje planirano rebalansom budžeta, koji čeka odobrenje Skupštine. Obaveze po sklopljenim kreditnim aranžmanima bile bi izmirene na srednji rok, uz određeni grejs period, te bi se, na taj način, sačuvala budžetska stabilnost i obezbijedila ravnomjernija fiskalna opterećenost na duži period.

02.07.2013. godine – Objavljena lista najvećih poreskih dužnika

Na osnovu Uredbe o uslovima i kriterijumima objavljivanja liste poreskih dužnika ("Sl. list Crne Gore", br. 56/12 od 09.11.2012.), koju je Vlada Crne Gore donijela u oktobru 2012. godine, a koja se primjenjuje od 01. jula 2013. godine, Ministarstvo finansija i Poreska uprava objavljuju listu najvećih poreskih dužnika. Na listi se nalaze imena 100 poreskih obveznika sa najvećim iznosom poreskog duga po osnovu neplaćenog: poreza na dodatu vrijednost, poreza na dobit, poreza na promet nepokretnosti i koncesija. Sačinjena je i lista od 50 najvećih poreskih dužnika po osnovu neplaćenih poreza i doprinosa iz i na lična primanja.

03.07.2013. godine – Održana radionica na temu "Pristupanje EU – poglavlje za konkurenciju"

U sklopu projekta "Jačanje upravljanja državnom pomoći" (SAM), koji se realizuje posredstvom projektnog ciklusa IPA 2011, koji finansira Evropska komisija, a kofinansira i implementira Njemačko Društvo za međunarodnu saradnju, održana je radionica na temu "Pristupanje EU – poglavlje za konkurenciju". Jednosednno interaktivnu radionicu vodila je SAM GIZ ekspert Eszter Hargita. Radionica je održana u svrhu bližeg upoznavanja sa obavezama iz pregovaračkog poglavlja koje se odnosi na konkurenciju, kao i sa pravilima državne pomoći i njihovog usaglašavanja sa relevantnim evropskim propisima, naročito u oblasti fiskalnih šema pomoći, biznis i slobodnih zona.

04.07.2013. godine – Vlada utvrdila predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama

Na sjednici Vlade, održanoj 4. jula 2013. godine, utvrđen je predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama, kojim se predlaže dodatno usklađivanje visine akcize na akcizne proizvode (duvanske proizvode), u cilju postepenog usaglašavanja sa odgovarajućim propisima EU (Direktive 2010/12/EEC i 2011/64/EEC o strukturi i stopama akciza za duvanske proizvode), što je u skladu sa Vladinom politikom u ovoj oblasti. U cilju postepenog približavanja obavezujućem minimalnom iznosu akcize u EU, Zakonom se predlaže povećanje specifične akcize na cigarete sa 15 eura za 1000 komada (0,30 eura po paklici) na 17,50 eura (0,35 eura po paklici) i smanjenje proporcionalne stope sa postojećih 36% na 35% od maloprodajne cijene cigareta. Ovakva fiskalna struktura specifične i proporcionalne akcize predlaže se kako bi se osigurala stabilnost tržišta i smanjio prostor za nelegalnu trgovinu cigareta i time osigurali stabilni prihodi. Takođe, povećanjem specifičnog i smanjenjem proporcionalnog elementa akcize, uz istovremeno uvođenje prosječnog ponderisanog prosjeka (PPC-a) kao referentne tačke za obračun minimalne akcize (od 01.02.2014. godine), omogućava se izvjesnost i sigurnost budžetskih prihoda u budućnosti, kao i manja zavisnost od tržišnih okolnosti i cjenovnih politika duvanskih kompanija. Usvojenim izmjenama Zakona vrši se dodatno usaglašavanje definicija duvanskih proizvoda (cigareta, cigara i cigarilosa, fino rezanog duvana i drugog duvana za pušenje) sa odgovarajućim propisima u EU. Navedenim izmjenama je, dalje, predloženo da se od 1. januara 2015. godine sa liste akciznih proizvoda ukloni kafa, što je na liniji poštovanja principa iz Sporazuma o stabilizaciji pridruživanju. Takođe, predlaže se da se poljoprivrednicima omogući povraćaj ukupno plaćene akcize na gorivo koje se koristi kao pogonsko za mehanizaciju koja služi za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, uz ispunjenje propisanih uslo-

va. Primjenom izmijenjenog Zakona obezbijediće se fiskalni efekti, odnosno dodatni prihodi Budžeta, u procijenjenom iznosu od 4 do 5 miliona eura na godišnjem nivou, kao i regionalna usklađenost kod povećanja akciza, što će minimizirati rizik od potencijalnog rasta ilegalnog tržišta. Takođe, ovim zakonom se unapređuje kaznena politika i stvaraju uslovi za bolju poresku disciplinu, što je intencija Vlade, odnosno nadležnih organa kada je riječ o sveobuhvatnoj borbi protiv sive ekonomije.

08.07.2013.godine – Potpisan Sporazum o saradnji

Ministarstvo finansija Crne Gore, Globalni Institut internih revizora (<https://global.theiia.org/Pages/globaliiaHome.aspx>) i Institut internih revizora Crne Gore (<http://www.iircg.co.me/>) potpisali su Sporazum o saradnji. Osnovni motiv potpisivanja Sporazuma jeste uspostavljanje i jačanje saradnje potpisnika, prvenstveno na planu razmjene informacija i najbolje prakse, uključujući i informacije i praksu u dijelu aktivnosti internih revizora državnih organizacija i institucija, finansijskog sektora i privrede i njihove interakcije. Sporazum, takođe, predviđa uspostavljanje saradnje u razmjeni analitičkih materijala u sferi unapređenja sistema revizije državnih organizacija i institucija, revizije finansijskog sektora i privrede, te ostalih važnih informacija od zajedničkog interesa, zatim u oblasti profesionalne edukacije i obuke sa ciljem obezbjeđenja visoko kvalifikovanih internih revizora u državnim institucijama i organizacijama, finansijskom sektoru i sektoru privrede Crne Gore, izradi prijedloga za unapređenje aktivnosti interne revizije u državnim institucijama i organizacijama, finansijskom sektoru i privredi, uključujući i proces stručnog osposobljavanja internih revizora državnih institucija i organizacija, organizacija iz finansijskog sektora i privrede, uključujući i sticanje međunarodnih kvalifikacija.

12.07.2013. godine – Zaključen kreditni aranžman sa Deutsche i Erste bankom

Ministarstvo finansija je, u prethodnom periodu, vodilo pregovore o sklapanju kreditnih aranžmana sa više banaka, u cilju obezbjeđenja nedostajućih sredstava za izmirenje obaveza po osnovu aktiviranih državnih garancija izdatih za KAP. Polazeći od ponuda dostavljenih od strane kreditora i razmatrajući sve njihove elemente, prvenstveno finansijske uslove i uslove ročnosti, odabrane su

Deutsche i Erste banka sa kojima je ministar finansija, po ovlaštenju Vlade Crne Gore, zaključio kreditni aranžman u iznosu od 60 miliona eura. Sredstva kredita su obezbijeđena na period od tri godine, uz grejs period od 18 mjeseci i fiksnu kamatnu stopu od 6,42%.

18.07.2013. godine – Održan seminar na temu "Javne nabavke u okviru IPA Jadranskog prekograničnog programa"

Sektor za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU), u saradnji sa njemačkim konsultantskim kućama GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) i IEP (Institute für Europäische Politik), organizovao je dvodnevni seminar koji je dio Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, na temu "Javne nabavke u okviru IPA Jadranskog prekograničnog programa". Osnovni cilj seminara odnosio se na upoznavanje učesnika sa bitnim karakteristikama javnih nabavki u okviru prekograničnih programa, kao i bitnim karakteristikama različitih tipova ugovora (ugovori o uslugama, nabavka opreme, ugovori o radovima).

25.07.2013. godine – Usvojena Informacija o realizaciji i efektima mjera iz Akcionog plana za suzbijanje sive ekonomije za period april–jul 2013. godine

Vlada Crne Gore je usvojila Informaciju o realizaciji i efektima mjera iz Akcionog plana za suzbijanje sive ekonomije za period april–jul 2013. godine, koju je pripremila Ministarstvo finansija, shodno obavezi da kvartalno izvještaja Vladu po navedenim pitanjima. U izvještajnom periodu održana su dva sastanka Komisije na kojima je konstatovano da se sve mjere definisane Akcionim planom realizuju prema utvrdjenoj dinamici, te da je ostvareno poboljšanje naplate javnih prihoda koji su za prvih šest mjeseci tekuće godine veći za oko 40 miliona eura u odnosu na isti period prošle godine. Konstatovano je da je

pojačan inspekcijski nadzor doprinio povećanju stepena poreske discipline, što je direktno uticalo na smanjenje nelegalnog poslovanja i povećanje javnih prihoda. Poseban segment rada Komisije odnosio se na revidiranje važeće zakonske regulative, a u cilju sužavanja prostora za neregularno poslovanje, te su, u tom pravcu, date sugestije za predlaganje izmjena pojedinih zakonskih rješenja. U radu Komisije je, kako se navodi u Informaciji, posebna pažnja posvećena unapređenju transparentnosti u borbi protiv sive ekonomije, te je, s tim ciljem, inicirano i veće uključivanje građana u suzbijanju sive ekonomije, kroz realizaciju projekta „Budi odgovoran“. Članovi Vlade zaključili su da je, ostvarenjem pozitivnih efekata na budžetske prihode i fiskalnu disciplinu, potvrđena opravdanost sistemskog pristupa u rješavanju problema sive ekonomije kao jednog od Vladinih prioriteta za povećanje budžetskih prihoda i stvaranja fer uslova za poslovanje. Vlada je zadužila Komisiju za suzbijanje sive ekonomije da nastavi sa praćenjem realizacije mjera utvrđenih Akcionim planom u skladu sa nadležnostima i utvrđenom dinamikom, a nadležne inspekcijske službe da u međusobnoj saradnji i koordinaciji nastave sa utvrđenom dinamikom inspekcijskih kontrola.

01.08.2013. godine – Vlada ovlastila ministra finansija da zaključi kreditni aranžman sa CKB-OTP Group

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 01.08.2013. godine, usvojila Informaciju o rezultatima pregovora sa Crnogorskom komercijalnom bankom € OTP Group, u vezi sa zaključenjem kreditnog aranžmana u iznosu od 42,5 miliona eura, i ovlastila ministra finansija da potpiše Ugovor o kreditnom aranžmanu između Vlade Crne Gore € Ministarstva finansija i Crnogorske komercijalne banke AD Podgorica € OTP Group. Predviđeno je da bude zaključen kreditni aranžman u iznosu od 42,5 miliona eura, na period od tri godine. Grace period trajeće do 31.12.2013. godine, od kada počinje otplata kredita u jednakim tromjesečnim ratama, do posljednjeg dana otplate – 30.06.2016. godine. Kamatna stopa jednaka je zbiru margine od 6,5% godišnje i tromjesečnog EURIBOR-a. Sredstva kredita biće iskorišćena za regulisanje aktivirane garancije OTP banke, izdate za kreditni aranžman zaključen između Kombinata aluminijuma i OTP banke, 2009. godine.

05.08.2013. godine – Ministarstvo finansija objavilo Bilten XXIX

03.09.2013. godine – Slovenija: Potpisan Sporazum o osnivanju Centra za razvoj finansija CEF kao međunarodne organizacije

Sporazum o osnivanju Centra za razvoj finansija (CEF) kao međunarodne organizacije predstavlja bazu za osnivanje CEF-a kao neprofitne međunarodne organizacije sa sjedištem u Sloveniji. Sporazum je, u ime države Crne Gore, potpisao pomoćnik ministra finansija Nikola Vukićević. Ceremoniji potpisivanja Sporazuma prisustvovali su Miloica Dakić, Guverner Centralne banke Crne Gore. Pored Crne Gore, potpisnice sporazuma su i Makedonija i Hrvatska. Misija CEF-a je promocija regionalne saradnje, podizanje svijesti o međunarodnim standardima i najboljoj praksi u upravljanju javnim finansijama i centralnom bankarstvu kroz obezbjeđivanje specijalizovanih programa obuke. Ceremonija potpisivanja Sporazuma o osnivanju CEF-a kao međunarodne organizacije održana je paralelno sa godišnjim Bledskim strateškim forumom, kome su guverner Dakić i pomoćnik ministra finansija Crne Gore Nikola Vukićević takođe prisustvovali. Oni su aktivno učestvovali u dijalogu na visokom nivou o strateškom planiranju i budžetiranju u jugoistočnoj Evropi, te u panelu koji se odnosi na budućnost ekonomske i monetarne unije.

05.09.2013. godine SAOPŠTENJE: Lista poreskih obveznika – povratnika u prekršaju

U radu inspekcijskih službi, posebno inspektora Poreske uprave, zabilježeni su česti slučajevi da poreski obveznici, uprkos sprovedenim sankcijama, ponavljaju kršenje propisa, odnosno u više uzastopnih navrata čine iste prekršaje. Poreska uprava objavila je listu poreskih dužnika € po-

vratnika u prekršaju, a u cilju suzbijanja ovakve prakse, te, samim tim, unapređenja poreske discipline, Ministarstvo finansija prati regulativu iz ove oblasti i, s tim u vezi, sagledava potrebu njene korekcije, na način da se pooštri kaznena politika prema povratnicima u prekršaju i uvedu rigorozne mjere prema ovim subjektima (npr. oduzimanje licence). U tom pravcu, u toku je analiza iskustava novih članica EU, posebno Poljske, koja je, uvođenjem rigidnijeg tretmana poreskih obveznika - povratnika u prekršaju, ostvarila zavidne rezultate u borbi protiv sive ekonomije i, time, unaprijedila fiskalnu disciplinu.

10.09.2013. godine - Održan seminar na temu "Javne nabavke u okviru transnacionalnih programa SEE i MED"

Sektor za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU), u okviru Ministarstva finansija, u saradnji sa njemačkim konsultantskim kućama GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) i IEP (Institute für Europäische Politik), organizovao je seminar na temu „Javne nabavke u okviru transnacionalnih programa SEE i MED“. Osnovni cilj seminara odnosi se na upoznavanje učesnika sa bitnim karakteristikama javnih nabavki u okviru transnacionalnih programa, kao i bitnim karakteristikama različitih tipova ugovora (ugovori o uslugama, nabavka opreme, ugovori o radovima).

16.09.2013. godine - Dalje jačanje ekonomskih odnosa Crne Gore i Italije

Predstavnici Ministarstva finansija - generalni direktor Direktorata za budžet Nikola Vukićević,

generalni direktor Direktorata za državni trezor Miodrag Radonjić i direktor Poreske uprave Crne Gore Milan Lakićević, sastali su se sa ministrom za ekonomski razvoj Republike Italije, Flabiom Zanonatom, koji boravi u službenoj posjeti Crnoj Gori. G-din Vukićević upoznao je ministra Zanonatija sa aktuelnom ekonomskom situacijom u zemlji i naporima koje ulažemo u pravcu uravnoteženja javnih finansija, kroz implementaciju mjera fiskalnog prilagođavanja na prihodnoj i rashodnoj strani budžeta. Generalni direktor za budžet je, takođe, prezentovao nastojanje Vlade Crne Gore da stvori pretpostavke za dinamiziranje ekonomskog rasta i da, kroz stvaranje povoljnog poslovnog ambijenta, nastavi sa privlačenjem stranih investicija. Naglašena je razvojna perspektiva crnogorske ekonomije u oblasti energetike i turizma. Ministar Zanonato pohvalio je napredak koji je Crna Gora ostvarila na planu sprovođenja reformi usmjerenih na brži oporavak ekonomije. Istakao je da je Crna Gora, zbog atraktivnog fiskalnog okvira i očekivanih benefita na putu učlanjenja u EU, privlačna za italijanske investitore. Sagovornici su veoma pozitivno ocijenili dosadašnje odnose dviju zemalja i dogovorili saradnju u cilju daljeg unapređenja ekonomskih odnosa Crne Gore i Italije. Istaknuto je da se, u tom pravcu, intenzivno radi na iznalaženju modela za rješavanje svih otvorenih pitanja u vezi sa poslovanjem italijanskih kompanija u Crnoj Gori.

16.09.2013. godine - Održana obuka na temu Zaštita finansijskih interesa EU u Republici Hrvatskoj - uspostavljanje i funkcionisanje AFCOS sistema

U Ministarstvu finansija održana je obuka na temu Zaštita finansijskih interesa EU u Republici Hrvatskoj ≠ uspostavljanje i funkcionisanje AFCOS sistema, koja je organizovana u sklopu razvojne pomoći Republike Hrvatske Crnoj Gori i implementacije bilateralnog sporazuma koji je,

marta tekuće godine, potpisan između Ministarstva finansija Crne Gore i Ministarstva finansija Republike Hrvatske. Cilj obuke, koju je održao g-din Joško Mislav Međeral, predstavnik Samostalne službe za suzbijanje nepravilnosti i prevara u Ministarstvu finansija Republike Hrvatske, je prenošenje iskustva Republike Hrvatske u oblasti zaštite finansijskih interesa Evropske unije, sa konkretnim osvrtom na uspostavljanje i funkcionisanje AFCOS sistema. U okviru posjete Crnoj Gori, predstavnici Centralne jedinice za harmonizaciju Ministarstva finansija Republike Hrvatske, g-đa Larisa Vukoja i g-din Davor Kozina, održali su i predavanje sa ciljem prenošenja praktičnih iskustava u oblasti finansijskog upravljanja i kontrola, sa posebnim osvrtom na Upravljanje rizicima.

19.09.2013. godine – Održana obuka na temu Finansijsko upravljanje i kontrola

U sklopu razvojne pomoći Republike Hrvatske Crnoj Gori i implementacije bilateralnog sporazuma

koji je u martu tekuće godine potpisan između Ministarstva finansija Crne Gore i Ministarstva finansija Republike Hrvatske, organizovana je obuka na temu Finansijsko upravljanje i kontrola. Obuci su prisustvovali službenici zaduženi za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola u javnom sektoru Crne Gore. Obuku, čiji je cilj prenošenje iskustva Republike Hrvatske u oblasti finansijskog upravljanja i kontrola, sa posebnim osvrtom na Upravljanje rizicima, održao je g-din Davor Kozina, predstavnik Centralne jedinice za harmonizaciju Ministarstva finansija Republike Hrvatske.

Ivona Mihajlović
asistent portparola

Iskustva Hrvatske u uspostavljanju finansijskog upravljanja i kontrole

Nina Blečić

U sklopu razvojne pomoći Republike Hrvatske Crnoj Gori i implementacije bilateralnog sporazuma koji je u martu tekuće godine potpisan između Ministarstva finansija Crne Gore i Ministarstva finansija Republike Hrvatske, 18. septembra 2013. godine organizovana je obuka na temu Finansijsko upravljanje i kontrola. Cilj obuke bio je prenošenje iskustva Republike Hrvatske u oblasti finansijskog upravljanja i kontrola, sa posebnim osvrtom na Upravljanje rizicima.

Republika Hrvatska u posljednjih desetak godina intenzivno sprovodi reforme u cilju razvoja upravljanja javnim finansijama. Većina tih reformi podstaknuta je potrebom da se tokom pretpristupnih priprema za članstvo u Evropskoj uniji postojeći sistemi upravljanja i kontrola nad javnim sredstvima prilagode i unaprijede u skladu sa zahtjevima Evropske unije. Uspostavljanje i razvoj ovog sistema je dugotrajan i složen proces. Nije riječ o stvaranju kompletno novog sistema, već je, na određeni način, potrebno ugraditi elemente u postojeće sisteme upravljanja i kontrola sa ciljem njihovog unapređenja.

Sticanjem statusa zemlje kandidata 2004. godine, Republika Hrvatska započela je sa aktivnostima uspostavljanja i razvoja ovog sistema

u skladu sa konceptom unutrašnjih finansijskih kontrola, koji je na tom području razvila Evropska komisija, poznatim pod skraćenicom PIFC (Public Internal Financial Control).

Prvu Strategiju razvoja PIFC-a Vlada Republike Hrvatske donijela je 2. septembra 2004. godine. Svrha dokumenta bila je da se javnost upozna sa dotadašnjim stanjem unutrašnjih finansijskih kontrola, kao i sa planiranim razvojem.

Republika Hrvatska 2006. godine donijela je Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru. Njime je definisano da se finansijsko upravljanje i kontrole sprovodi u svim organizacionim jedinicama i na svim nivoima korisnika budžeta, a obuhvata sva sredstva korisnika budžeta, uključujući sredstva Evropske unije i druga sredstva.

Za koordinaciju uspostavljanja i razvoja sistema nadležno je Ministarstvo finansija, a za sprovođenje koordinacije zadužena je Centralna jedinica za harmonizaciju.

Imajući u vidu činjenicu da su finansijsko upravljanje i kontrola najzahtjevniji elementi PIFC sistema trebalo je sagledati kompleksnost javnog

sektora i, u skladu sa tim, odrediti najznačajnije korisnike budžeta na koje bi se Centralna jedinica za harmonizaciju (CHU) fokusirala.

Za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola, osim rukovodilaca korisnika budžeta, zaduženi su menadžer za finansijsko upravljanje i kontrolu i koordinator za finansijsko upravljanje i kontrole. Rukovodilac korisnika budžeta izvještava Centralnu jedinicu za harmonizaciju Ministarstva finansija o funkcionisanju, djelotvornosti i efikasnosti finansijskog upravljanja i kontrola, dok menadžer za finansijsko upravljanje i kontrole priprema godišnje izvještaje o aktivnostima vezanim uz uspostavljanje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola.

Centralna tijela državne uprave, vanbudžetski korisnici državnog budžeta, županije, županijska središta, Grad Zagreb i veliki gradovi iznad 35.000 stanovnika, planiranje aktivnosti na uspostavljanju i razvoju finansijskog upravljanja i kontrola sprovode donošenjem Plana uspostavljanja i razvoja finansijskog upravljanja i kontrola.

Korisnici budžeta koji nijesu prethodno navedeni planiranje aktivnosti sprovode donošenjem Plana

otklanjanja slabosti i nepravilnosti, koji se prilaze uz Izjavu o fiskalnoj odgovornosti u skladu sa Uredbom o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i Izvještajem o primjeni fiskalnih pravila.

U cilju određivanja daljih pravaca razvoja sistema, Ministarstvo finansija je septembra 2009. godine izradilo Strategiju razvoja sistema unutrašnjih finansijskih kontrola za razdoblje 2009-2011. godine. Osnovni cilj Strategije je bio da se uskladi i integriše razvoj sistema unutrašnjih finansijskih kontrola sa razvojem budžetskog sistema i budžetskih reformi pokrenutih Zakonom o budžetu iz 2008. godine. Strategija se odnosila na korisnike državnog budžeta i vanbudžetske zavode, odnosno fondove.

Tokom 2011. godine ostvaren je dalji napredak na području regulative i metodologije rada, tako što su prvo stvorene čvrste osnove za integrisani razvoj sistema unutrašnjih finansijskih kontrola i budžetskog sistema.

Donošenjem novog Pravilnika za sprovođenje finansijskog upravljanja i kontrola u javnom sektoru u dijelu regulative povezane su ključne

odredbe tri osnovna zakona vezana za sistem finansijskog upravljanja i kontrola, a to su: Zakon o budžetu, Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i Zakon o fiskalnoj odgovornosti.

Praktično sprovođenje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u dijelu finansijskog upravljanja i kontrola rezultiralo je:

- daljim razvojem strateškog planiranja, naročito na državnom nivou,
- razvojem upravljanja rizicima i pisanih internih procedura rada,
- uređivanjem ovlaštenja i odgovornosti za realizaciju ciljeva i za upravljanje budžetskim sredstvima,
- razvojem sistema evidencija i izvještavanja, naročito u dijelu evidencije ugovorenih obaveza,
- integracije sistema trezora i uvođenja izvještaja o ostvarenju ciljeva i postignutim rezultatima.

Akcioni plan razvoja sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru RH za razdoblje 2012-2013. godine predstavlja nastavak aktivnosti na razvoju sistema u cilju uspješne primjene zakonodavnog okvira. Aktivnosti sadržane u ovom Akcionom planu većim dijelom odnose se na detaljnije analize sistema finansijskog upravljanja i kontrola i kvaliteta rada unutrašnje revizije, za šta su odabrane pilot institucije (određena ministarstva, županije, gradovi i opštine).

Sprovođenje analiza u pilot institucijama imalo je između ostalog za cilj da pokaže samim korisnicima budžeta kako na praktičan način mogu poboljšati upravljanje, bolje koristiti raspoloživa sredstva i izbjeći rizike u poslovanju. Iskustva stečena kroz te analize biće ugrađena u smjernice/uputstva i u skladu sa potrebama će se izmijeniti i dopuniti postojeća regulativa vezana za područje finansijskog upravljanja i kontrola, što će doprinijeti lakšoj primjeni metodološkog okvira za funkcionisanje sistema u praksi.

PIFC se u Republici Hrvatskoj razvija kao integrisani dio budžetskog sistema. Strategija PIFC-a 2014-2017. nije poseban dokument, već su elementi sistema integrisani u Strategiju javnih finansija. Osim toga radi se na uvođenju web aplikacije u Ministarstvu finansija radi prijema i kvalitetnije analize brojnih izvještaja koje kori-

snici budžeta dostavljaju, zajedničkim planovima koji se odnose na projekte za razvoj FMC-a finansiranih iz EU fondova.

Poglavlje 32 † Finansijski nadzor privremeno je zatvoreno još u julu 2010. godine, ali budući da je riječ o kontinuiranom razvojnom procesu, Evropska komisija redovno prati napredak koji se postiže i ocjenjuje spremnost Republike Hrvatske za uspješno upravljanje javnim sredstvima, što je naročito važno i zbog uspješnog upravljanja sredstvima iz evropskih fondova.

Imajući u vidu navedeno, kao i činjenicu da je Republika Hrvatska ispunila sve zahtjeve Evropske unije i time postala njena punopravna članica, možemo zaključiti da je Ministarstvo finansija kao nosilac razvoja PIFC sistema uspjelo u svojim nastojanjima da implementira nove elemente u postojeće sisteme upravljanja i kontrola s ciljem njihovog unaprjeđenja. Za relativno kratak vremenski period (od 2004. godine), Hrvatska je pokazala spremnost da inovira tradicionalan način korištenja državnih sredstava, da ide u korak sa vremenom i odgovori potrebama modernog upravljanja.

Iskustva Republike Hrvatske mogu poslužiti kao smjernica zemljama u regionu na putu razvoja PIFC sistema i biti uzor kroz primjere dobre prakse.

Nina Blečić
načelnica Direkcije za harmonizaciju
finansijskog upravljanja i kontrole
(Direktorat za centralnu harmonizaciju)